

Xəbər
Çimərlik mövsümünün qorxunc statistikası - 42 ölü!
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16-18 sentyabr 2017-ci il Şənbə № 191 (6805) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycanı Avropa Şurasından çıxarmaq hədəsinə Bakıdan iki fərqli reaksiya

Səməd Seyidov "Dünya dağılmayacaq" deyir, ekspertlər isə...
yazısı səh.12-də

Sahibkarların yoxlanılmasına qoyulan 2 illik moratorium özünü doğrultdu mu?

yazısı səh.14-də

Erməniləri ifşa edən rusiyalı tarixçi istintaqa çağırıldı - Rusiyadakı soydaşlarımız onu tək qoydular

yazısı səh.3-də

"Yeni əsrin müqaviləsi" - manata yeni nəfəs

yazısı səh.3-də

Lütfi Zadənin məzarı bolşeviklərin "mühasirəsində" - əməkdaşımız I Fəxri Xiyabandan yazır

yazısı səh.13-də

Natiq Cəfərli: "Azərbaycanda kərə yağı Gürcüstandan 40-45 faiz bahadır"

yazısı səh.10-də

Moskvadan müəmmalı Qarabağ ismarışı - yenə "5 rayon" söhbəti...

yazısı səh.11-də

Natiq Əliyevin postu üç aydır boşdur - Energetika Nazirliyi ləğv edilir?

yazısı səh.4-də

ÜAK-ın bərpası məsələsi gündəmə qayıdır

yazısı səh.13-də

Azərbaycan məktəbində erməni musiqisi? - daha bir plagiat qalmaqalı

yazısı səh.12-də

Beynəlxalq Bankdakı müdhiş maliyyə fırıldığı ilə bağlı yeni şok faktlar

DÖVLƏTƏ 15 MİLYARDLIQ XƏYANƏT- CAHANGİR HACIYEVİN TALANI VƏ YALANI...

ABB sabiq rəhbəri Moskvada milyonları çirkli hovuzda və zibillikdə necə "yuyub" - fakt və şəkillər; C.Hacıyev bankın London nümayəndəliyinin rəhbərinə 1 milyon funt-sterlinq "yükledi" üçün üreyi partlayıb; onun azadlığı üçün çalışan kimlərdir?

yazısı səh.5-də

Ermənistan siyasi defoltla üz-üzə: düşmən ölkə "tikişlər" üzrə sökülür

Ordusuna çağırışçı problemi yaşayan Ermənistanın xarici borcu artır və büdcəni bir neçə dəfə üstələyir; əraziləri işğal altında saxlamaq getdikcə çətinləşir; postların bir çoxunda cəmi iki-üç əsgər saxlamaq mümkündür...

yazısı səh.8-də

Seyxin Karlovi Varıdakı biznesinin sənədləri də üzə çıxdı - yeni gəlişmə
yazısı səh.4-də

Qubad İbadoğlu: "Gələn il seçki olsa da, olmasa da vətənə dönəcəyəm"
yazısı səh.7-də

Mais Məmmədov ANS-in taleyi haqda: "Biz neynəmişik ki..."
yazısı səh.3-də

Faiq Əmirli azadlığa çıxdı

Dünya Bakı Apelyasiya Məhkəməsində AXCP sədrinin köməkçisi, "Azadlıq" qəzetinin maliyyə direktoru Faiq Əmirli barəsində olan hökmdən verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclası başa çatıb. "Report"un xəbərinə görə, prosesdə qərar elan olunub. Qərara əsasən, F.Əmirliyə Cinayət Məcəlləsinin 70-ci maddəsi tətbiq olunub. Ona iki il sınaq müddəti olmaqla iki il iki ay şərti cəza verilib. F.Əmirli məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb.

Qeyd edək ki, F.Əmirli ötən il avqustun 20-də saxlanılıb. Saxlanılarkən ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 283.1-ci (Milli, irqi, sosial və ya dini düşmənçiliyin salınmasına, milli ləyaqətin alçaldılmasına, habelə milli, irqi, sosial və ya dini mənsubiyyətindən asılı olaraq vətəndaşların hüquqlarının məhdudlaşdırılmasına və ya üstünlüklərinin müəyyən edilməsinə yönələn hərəkətlər, aşkar surətdə və ya kütləvi informasiya vasitələrindən istifadə olunmaqla törədildikdə) maddəsi üzrə ittiham irəli sürülüb. Daha sonra F.Əmirliyə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 168.1-ci (Dini məzhəbləri yaymaq və dini ayinlərin icrası adı altında fəaliyyət göstərən və bu fəaliyyətlə ictimai asayişə pozan, yaxud vətəndaşların sağlamlığına zərər vuran və ya formasından asılı olmayaraq vətəndaşların hüquqlarını pozan, habelə vətəndaşların qanunla müəyyən edilmiş vəzifələrini yerinə yetirməkdən yayınan qrup təşkil etmə, ona rəhbərlik etmə və ya belə qrupda iştirak etmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Onun avtomobilindən Fətullah terror təşkilatının (FETÖ) lideri Fətullah Güllənə aid kitablar tapılıb. Səbail Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə F.Əmirli 3 il 3 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Ona qarşı Vergilər Nazirliyinin mülki iddiası təmin olunub, dövlətə 39 min manat ödəməli olduğu hökmdə qeyd olunub.

Bu gün Bakıda 34° isti olacaq

Azərbaycanda bu günə olan hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən Musavat.com -a verilən məlumata görə, sentyabrın 16-da Bakıda və Abşeron yarımadasında hava dəyişkən buludlu, əsasən yağmursuz olacaq. Şimal-qərb küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 20-23° isti, gündüz 29-34° isti, Bakıda gecə 21-23°, gündüz 32-34° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 762 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 75-80 %, gündüz 45-50 % olacaq.

Tibbi-meteoroloji proqnoza gəlincə, yaxın 3 gün ərzində Abşeron yarımadasında sabit hava şəraiti müsbət amil olsa da, bəzi saatlarda sakit hava fonunda rütubətin bir qədər çox olması meteohəssas insanlarda narahatlıq hissi yarada bilər.

Azərbaycanın rayonlarında bu gün hava əsasən yağmursuz olacaq. Lakin günün birinci yarısında bəzi şimal və qərb rayonlarında şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı gözlənilir. Səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-24°, gündüz 31-36° isti, dağlarda gecə 13-18°, gündüz 21-26° isti olacağı gözlənilir.

Azərbaycan prezidenti: "Biz özümüz yeni standartlar müəyyənləşdiririk"

"Sizi yeni dərs ili münasibəti ilə təbrik edirəm. Bu dərs ilində siz yeni məktəbdə oxuyacaq, işləyəcəksiniz. Bütün şagirdləri, müəllimləri bu gözəl hadisə münasibəti ilə təbrik etmək istəyirəm".

APA-nın məlumatına görə, bunu bu gün prezident İlham Əliyev Arif Hüseynzadə adına 20 nömrəli məktəb-liseyin yeni binasının məktəbin müəllim və şagird kollektivi ilə görüşdə deyib. Dövlət başçısı bildirib ki, 20 nömrəli məktəb dünyanın ən yüksək standartlarına cavab verir: "Bəlkə də biz özümüz yeni standartları müəyyən edirik. Bu məktəbin böyük tarixi var, həmişə ölkəmizin ən böyük məktəbi olub. Bu gün də ölkənin ən böyük məktəbi kimi fəaliyyətini yeni binada davam etdirir".

İlham Əliyev bildirib ki, 10 il əvvəl məktəbin təmiri ilə bağlı müəyyən tədbirlər görüldü: "Mən bu məktəbdə olmuşdum, təmir işləri aparılmışdı. O vaxt üçün bəlkə də təmir işləri pis aparılmamışdı. Ancaq bu, bizim bugünkü inkişaf səviyyəsinə uyğun gəlmirdi. Ona görə də qərar qəbul olundu ki, məktəbin binası sökülün və yeni bina tikilsin. Xatırlayıram ki, o vaxt mələmin ən böyük məktəbi kimi fəaliyyətini yeni binada davam etdirir".

BŞBPİ mətbuat xidmətinin rəhbərinin oğlu həbs edildi

Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin (BŞBPİ) mətbuat xidmətinin rəhbərinin oğlu həbs edilib. Bu barədə APA-ya Səbail Rayon Məhkəməsindən bildirilib. Məlumatla görə, sentyabrın 7-də paytaxtın Səbail rayonunda iki nəfərin ölümü, üç nəfərin yaralanması ilə nəticələnən yol qəzası ilə bağlı başlanmış cinayət işi üzrə "Subaru" markalı avtomobilin sürücüsü Arif Rəhimov təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə barəsində məhkəmənin qərarı ilə 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Daxili İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, Səbail rayonu ərazisində Bakı şəhər sakini Arif Rəhimov idarə etdiyi "Subaru" markalı avtomobili yolun kənarında dayanan, paytaxt sakini Seymur Məmmədova məxsus "Toyota Prado" markalı avtomobilə vurub və idarəetməni itirdiyindən avtomobil Lerik rayon sakini Füzuli Məmiyevin idarə etdiyi "Opel" markalı avtomobilə çırpılıb. F.Məmiyev və sərnişinlərindən həmyerlisi Kamal Məmmədov hadisə yerində ölüb, digər 2 sərnişini, A.Rəhimov və 1 sərnişini xəstəxanaya yerləşdirilib. A.Rəhimova xəstəxanada ilkin tibbi yardım göstərildikdən sonra buraxılıb.

A.Rəhimov Bakı şəhər Baş Polis İdarəsinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Qalib Rəhimovun oğludur.

mişdı. O vaxt üçün bəlkə də təmir işləri pis aparılmamışdı. Ancaq bu, bizim bugünkü inkişaf səviyyəsinə uyğun gəlmirdi. Ona görə də qərar qəbul olundu ki, məktəbin binası sökülün və yeni bina tikilsin. Xatırlayıram ki, o vaxt mələmin ən böyük məktəbi kimi fəaliyyətini yeni binada davam etdirir".

Lapşin ermənilərdən əl çəkdi, ermənilər ondan əl çəkmir

Dəyərli Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu deyərək, səhvini etiraf edən blogger Aleksandr Lapşin prezidentin fərmanı ilə əfv edilib İsrailə qayıdandan sonra da ermənilər ondan əl çəkmir. İşğalçı ölkənin mediası bloggerin adı ətrafında şou yaratmağa cəhd göstərirlər və saxta iddialarla çıxış edirlər.

Bu barədə Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir. İşğalçı ölkə mətbuatı yazır ki, A.Lapşin guya Bakıdakı təcridxanada təzyiqlərə məruz qalıb. "Bloggerin özünə" istinad edən erməni mediası iddia edir ki, ilk gündən digər məhbusları onu öldürmək istəyiblər. Hətta ermənilər İsrailin elektron qəzeti "Haaretz"ə istinad edirlər.

Bu yerdə qeyd edək ki, ermənilər bir sıra hallarda İsrailin məşhur media orqanlarının oxşarını "yaradaraq" Azərbaycana qarşı dezinformasiyalar yayırlar. Bundan əvvəl İsrailin Bakıdakı səfiri bənzər erməni saxtakarlığını işə etmişdi. Ermənilər Lapşinin özünə qəsd etmək istədiyini də xatırladıblar. Bakıdan dönmə kimi onun xəstəxanaya yerləşdirildiyi də iddia olunub. Bildirilir ki, anası Bello Lapşinlə Bakıdan Təl-Əvivə uçan blogger Hayfa şəhərindəki "Rambam" tibb mərkəzində müayinə olunur.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağımız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01; 434 01 33

Türkiyə Aİ ilə sammit keçirmək niyyətindədir

Ankara Avropa İttifaqına üzvlük məsələsində irəliləyişə nail olmaq və ikitərəfli münasibətlərin möhkəmləndirilmək məqsədilə Aİ-yə sammit keçirməyi təklif edib. APA-nın "Röyters"ə istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyənin Aİ məsələləri üzrə naziri Ömər Çelik bildirib.

"Türkiyə Aİ-nin tamhüquqlü üzvü olmaq məqsədindən imtina etməyib, biz irəliləmək üçün addımlar atmağa hazırıq", - deyir Çelik qeyd edib. Nazir qeyd edib ki, Aİ ölkələrində Türkiyənin bloka üzv olması məsələsində fərqli mövqelər mövcuddur. Onun sözlərinə görə, Avropa Qonşuluq Siyasəti və Genişlənmə Danışıqları üzrə Komissarı Yohanes Xan Ankaranın İttifaqa üzv seçilməsinə fəal şəkildə əngəllər törətməkdə davam edir.

"Merkel və digər avropalı siyasətçilər Ankaranı çox məyus etdilər, belə ki, tarixin ən ağır məqamlarından birində dostlar və müttəfiqlər Türkiyəni tək qoydu", - deyir Çelik əlavə edib.

"Aİ-də ciddi problemlər yaşanmaqdadır - Böyük Britaniyanın blokdan çıxmasının hansı fəsadlarla nəticələncəyini bilmirik, onlar qanunsuz miqrasiya problemini həll edə bilmirlər, terrorla mübarizə sahəsində çoxlu boşluqlar mövcuddur, islahatların aparılmasına çox ciddi ehtiyac var. Onlar isə bunları kənarə qoyaraq, mühüm daxili problemlərini pərdələmək üçün Türkiyə ilə antaqonizm yaradırlar", - deyir nazir əlavə edib.

Aşıq Ədalət Qazaxda dəfn edildi

Aşıq Ədalət Nəsimov dünən dəfn olunub. Qazaxda yaşayan gənc şair Taleh Mansurun APA-ya verdiyi məlumata görə, Mədəniyyət Evinə keçirilən vida mərasimindən sonra aşığın cənəzi Ağköynək kənd qəbiristanlığına götürülüb və torpağa tapşırılıb.

Dəfn mərasimində Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin rəhbərliyi, ictimaiyyət nümayəndələri, görkəmli aşığın ailə üzvləri iştirak edib.

Erməniləri ifşa edən rusiyalı tarixçi istintaqa çağırıldı.

Rusiyadakı soydaşlarımız onu tək qoydular...

Sabir Rüstəmxanlı: "Bu işlərlə Xarici İşlər Nazirliyi məşğul olmalıdır..."

Azərbaycan həqiqətlərini daim dilə gətirən, onu yazdığı tarixi əsərlərdə əks etdirən və erməni yalanlarını ifşa edən qafqazşünas alim Oleq Kuznetsov sentyabrın 14-də Rusiya İstintaq Komitəsində ilkin ifadə verib. "XX əsrdə ermənilərin transmilli terrorlarının tarixi" əsərinə görə Rusiyadakı ermənilərin müraciəti əsasında milli münaqişə yaratmaqda günahkar bilinərək istintaqa cəlb olunub.

(DAK) həmsədr Sabir Rüstəmxanlı bildirdi ki, bizlərdə laqeydlik, milli taleyimizə, Azərbaycanla bağlı dünyada gedən söz-söhbətlərə, haqqımızda yazılanlara biganəlik canımızdadır: "Bu - bir faciədir. Bunun acı nəticəsini illər uzunudur görürük. Başımıza gələn xoşagəlməz hadisələrin içərisində həmin laqeydlik, biganəlik, ancaq özünü düşünmək var. Təki mənim başım salamat olsun, başqasına nə olursa olsun psixologiyası bizlərə hakimdir. Rusiyada diaspora təşkilatlarımız, dərnəklərimiz səfirliyimiz var. Bu cür təşkilatçılığı onlar etməlidir. Bəlkə ayrı-ayrı şəxslərin heç xəbərləri də yoxdur. Millətdən daha çox o təşkilatlanmağı təşkil edən şəxslər, qurumlar günahkardır. Necə ki, ermənilər üçün bunları kilsələr, erməni təşkilatları təşkil edirlər. Biz Dünya Azərbaycanlıları Konqresi olaraq, bu məsələdə daim fəal olmuşuq. Amma konqresin işinə kömək etmək, yardım etmək və bununla onu gücləndirmək əvəzinə, illər uzununu onun əleyhinə çalışıblar, onu parçalamaq istəyiblər, haqqında uydurma məlumatlar yayıblar. Biz lazım gələndə Avropada piketlər, mitinqlər təşkil etmişik. Son hadisə barədə də bizə məlumat verilsəydi, DAK olaraq, biz o təş-

O.Kuznetsovun vəkili Qismət Teymuroviç sualları cavablandırarkən bu məsələyə toxunub: "Məni kədərləndirən o oldu ki, Oleq Kuznetsovun istintaqa çağırıldığı binanın qarşısına soydaşlarımızdan yalnız məşhur azərbaycanlı Fuad Abbasov və onun bir-iki nəfər dostu gəlmişdi. Bizim lobbiciliyimizi təbliğ edən, həqiqətlərimizi dünyaya yayan Oleq Kuznetsovun yanında bu gün Rusiya azərbaycanlıları, biznesmenlərimizi görmədik. Bizim azərbaycanlılardan fərqli olaraq, ermənilərin milyonları bizə qarşı yənə vuruşur. Siz harada yatan mısınız? Niyə lobbicilik etməyə can çəkirsiniz? Oleq Kuznetsovun arxasında dayanmaq Millyardlar İttifaqının da, məktəblinin də borcudur".

VHP sədri, Dünya Azərbaycanlıları Konqresinin

Qeyd edək ki, hələ ötən il bu əsərə görə ermənilərin müraciəti ilə tarixçi alim istintaqa çağırılıb. Onların budəfəki şikayətlərinin əsası isə ondan ibarətdir ki, transmilli erməni şirkətləri öz nüfuzlarını itirir. Bunun da səbəbi Avropada Oleq Kuznetsovun kitabının 100 min tirajla çap olunmasıdır. İstintaq Komitəsi kitabdakı sənədləri yənə də yoxlamağa başlayıb. Məhz bu səbəbdən də O.Kuznetsov yenidən istintaqa çağırılıb.

Təəssüf doğuran hal o olub ki, bizi daim müdafiə edən tarixçi alim ifadə verərkən İstintaq Komitəsinin binasının qarşısında əllə sayılacaq qədər azərbaycanlı olub. Rusiyadakı Azərbaycan səfirliyinin nümayəndələri, orada fəaliyyət göstərən azərbaycanlı təşkilatlar və ən əsası Azərbaycan lobbisi tarixçi alimə qarşı biganəlik göstərib.

Azərbaycanın ilk özəl televiziya kanalı olan ANS TV-nin bağlanması məsələsindən artıq 1 ildən çox vaxt ötür. İlk aylarda televiziyanın bağlanması böyük rezonans doğursa da, sonradan ətrafında gedən müzakirələr, maraq da söngüməyə başladı. Televiziyanın kollektivi isə tamamilə dağılıb.

Məlum olduğu kimi, ANS-in hansı səbəbdən bağlanılmasından asılı olmayaraq, əməkdaşları sosial problemlər, işsizliklə üz-üzə qalmışdı. Bəzi əməkdaşlar televiziya bağlanan andan yeni kanallarda fəaliyyətə başlasa da, bir qismi ANS-in bağlanılmasını qəbul etmədiklərini, buna görə də başqa televiziyalarda iş axtarmadıklarını deyirdilər. Lakin zaman keçdikcə digər əməkdaşlar, o cümlədən ANS-in məşhur simaları Elgiz Əkbər, Ülvira Qarayeva, Rövşənə Bektaşlı da özərlərinə yeni iş yerini tapmaq məcburiyyətində qaldılar. Maraqlıdır ki, televiziya əməkdaşlarının əksəriyyətini ARB kanalı qəbul edib.

ANS-in digər tanınmış siması, ABS üzrə xüsusi müxbiri, Fətullah Güləndən müsahibə aldığı üçün televiziyanın bağlanılmasında adı hallanan Qənirə Ataşova isə bu günlərdə ABS-a köçüb. Məlumatla görə teleparcının ABS-a köç-

ANS-in kollektivi dağılıb

Mais Məmmədov: "Biz neynəmişik ki..."

məsi bu ölkədə təhsil alması ilə bağlıdır.

Xatırladaq ki, ötən ilin oktyabrında İstanbuldan iş təklifi alan teleparıcı ölkəni tərk etmək istəyərkən Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb və ona ölkədən çıxışına qadağa qoyulduğu bildirilərək, geri qaytarılmışdı. Sonradan isə teleparcının ölkə çıxışına qoyulan qadağa aradan qaldırılmışdı.

Xatırladaq ki, Milli Televiziya və Radio Şurasının qəbul etdiyi qərara əsasən ANS şirkəti-

nin yayımı 18 iyul 2016-cı il tarixdən saat 18:30-dan etibarən dayandırılıb. Bununla bağlı şirkət məhkəmələrə müraciət etsə də, iddiaları qəbul olunmayıb. Bununla da televiziyanın yenidən açılacağı ilə bağlı ümidlər də puç olmağa başladı.

Qeyd edək ki, ANS televiziya fəaliyyət göstərdiyi 25 il ərzində 7 dəfə bağlanıb. 1992-ci ildə 3 dəfə, 1993-cü ilin fevral-iyul aylarında, 4 noyabr 1994-cü ildə, 2006-cı ilin 24 noyabrında və sonda 2016-cı ildə. Maraqlıdır, kollektiv televi-

ziyanın açılacağına yənə də ümid edirmi? ANS-in taleyi tamamilə bitdimi?

ANS Şirkətlər Qrupu prezidentinin media üzrə müşaviri Mais Məmmədov məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "ANS-ə bağlı hələ ki, bir xəbər də yoxdur. Bu barədə rəsmi orqanlardan soruşmaq lazımdır. Biz isə, kollektiv gözləyirik ki, birdən Allah üzümüzə baxdı, televiziya açıldı, vəssalam".

Mais Məmmədov bundan sonra heç bir məhkəməyə müraciət etməyəcəklərini də vurğuladı: "Dünyada nələrdə olduğunu görürsüz... Hər şey hökumətdən asılıdır, yeni bizlik heç nə yoxdur".

Televiziya rəsmisi kollektivin tamamilə dağıldığını dedi: "Kim ki, iş tapır, gəlib deyir ki "xahiş edirik, ANS açılana bizi çağırın". Camaatın uşaqları, banklarda kreditləri, naxış ata-anaları var. Neyləməlidirlər, işləməlidirlər də... Bizi tamamilə buraxdılar. Biz axı neynəmişik?"

□ Cavansir ABBASLI

□ Xalidə GƏRAY

"Yeni əsrin müqaviləsi" - manata yeni nəfəs

Fikrət Yusifov: "Azərbaycanın gələcək inkişafında kontraktın çox böyük əhəmiyyəti olacaq..."

Sentyabrın 14-də Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" yataqlarının və "Günəşli" yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş sazişin imzalanması ölkə gündəminin əsas müzakirə mövzularından birinə çevrilib. Yataqların işlənməsinin 2050-ci ilə qədər uzadılması ölkəmiz adına müsbət nəticələr gətirəcəyi bildirilib.

İqtisadçı ekspertlər sazişinin şərtlərinin də Azərbaycanın xeyrinə olduğunu vurğulayırlar. Xüsusilə, "Əsrin müqaviləsi"nin başa çatmasına 7 il qalmış, Azərbaycan tərəfinin bu tipli yeni saziş imzalaması və 2050-ci ilə qədər qarantıya almasının gələcək adına ölkəmizin xeyrinə olduğu qeyd olunur. Bu müqavilənin son illərdə bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da cərəyan edən iqtisadi böhranın aradan qaldırılmasına, milli pul vahidimiz olan manatın məzənnəsinin sabit qalmasına ciddi təsir edəcəyi deyilir. Artıq ölkə iqtisadiyyatının gələcəyi ilə bağlı olan narahatlığın aradan qaldırılmasında da "Yeni Əsrin Müqaviləsi"nin böyük əhəmiyyətinin ola biləcəyi dilə gətirilir.

İqtisadçı alim, sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında mövcud reallıqların istismar müddətini uzatmağa şərait yaratdığını bildirdi: "Əsrin kontraktı"nın müddətinin uzadılması üçün ilk növbədə xarici tərəfdaşlar Azərbaycan tərəfinin tələblərini qəbul etməli idilər. Çünki Azərbaycanla əməkdaşlıqda onların marağı kifayət qədər böyükdür. "Əsrin müqaviləsi"nin icra müddəti 2024-cü ildə başa çatır. Mütəxəssislərin apardıqları araşdırmalar göstərir ki, "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının potensial imkanları müqavilənin vaxtı başa çatdıqdan sonra da kifayət qədər böyük olaraq qalacaq. Məhz bu reallıq imkan verdi ki, onların birgə istismar müddəti yenidən uzadılsın. Tərəflər arasında belə bir razılıq o halda əldə oluna bilər ki, müqavilənin yeni şərtləri hər bir tərəfi qane etsin. Müqavilənin imzalandığı ötən 22 ildən çox dövr ərzində dünyanın siyasi və iqtisadi müstəvisində Azərbaycanın rolu və çəkisi müqayisə edilməyəcək bir səviyyədə artıb və bu da ona kontraktın yeni layihəsində öz şərtlərini dikte etməyə əsas verdi. Təbii ki, bu şərtlər indi əvvəlkindən daha sərfəlidir. "Əsrin müqaviləsi" imzalananda dövrəyə ölkə iqtisadiyyatı dağılınıq halda, ictimai-siyasi durum qeyri-sabit bir vəziyyətdə idi. Belə bir şəraitdə biz bu nəhəng kontraktın imzalanmasına nail olmalı idik və ulu öndərin uzaqgörən siyasəti sayəsində buna müvəffəq olduq. Bütün investisiyaların xarici şirkətlər tərəfindən qoyulmasına nail olduqdan sonra, mənfəət neftinin 75 faizinin Azərbaycana çatması şərtinin tərəf müqabilərə qəbul edilməsi o dövr üçün çox böyük uğur idi".

Sabiq nazir kontraktın şərtlərinin əlverişli olmasından da söz açdı: "İmzalanmış kontraktla "Azəri-Çıraq-Günəşli" neft yatağının işlənilməsi vaxtı 2050-ci ilə qədər uzadılır. Yeni kontraktın şərtləri Azərbaycan üçün daha da əlverişlidir. Belə ki, kontraktın imzalanmasından sonra ölkəmizə xarici investorlar tərəfindən 3,6 milyard dollar həcmində bonus ödəniləcək ki, bu da xarici kompaniyaların 2004-cü ildə imzalanmış "Əsrin layihəsi" üzrə o zaman ödədikləri bonusdan müqayisə edilməyəcək dərəcədə çoxdur. Digər tərəfdən yeni imzalanmış kontraktla SOCAR-ın payı 11,6 faizdən 25 faizə qaldırılır. Bütün bunlar onu göstərir ki, Azərbaycanın gələcək inkişafında kontraktın çox böyük əhəmiyyəti olacaqdır. 23 il ərzində kontraktın icrası "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən 436 milyon ton neft hasil edilməsinə imkan verdi bu proqnozlaşdırılan rəqəmə yaxın bir göstəricidir. Aparılan araşdırmalar onu göstərir ki, hələ də "Azəri-Çıraq-Günəşli"də hasil edilməmiş təxminən 500 milyon ton neft ehtiyatı var və ehtimal olunur ki, kontraktın icrası müddətində bu rəqəm daha da artacaq".

□ Cavansir ABBASLI

Allahşükür Paşazadə

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri, şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadənin Çexiyada mülkləri və şirkətinin üzə çıxması xəbərinə qardaşı Cavanşir Paşazadə və qudası Qalib Salahzadə münasibət bildirdilər. Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadə qardaşı və özünün Karlovi Varıda biznesinin olması ilə bağlı "Qafqazinfo"ya açıqlamasında deyib ki, haqqında yayılan belə məlumatlara mətbuat vasitəsilə bir neçə dəfə cavab verib: "7-8 ildir ki, bu söhbət gedir. Yenə də yazırlar. Bunlar hamısı yalan məlumatlardır. Bizim Çexiyanın Karlovi Varı şəhərində heç bir biznesimiz yoxdur. O sənəd saxtadır, həmin xanımı və şirkəti tanımırıq. Mən də istəyirdim ki, biznesim olsun, amma təəssüf ki, yoxdur. Amma olanda nə olar ki?"

Bu arada sosial şəbəkələrdə Cavanşir Paşazadənin adı keçən və Karlovi Varıda əmlaklarının olmasını təsdiqləyən Çexiyanın müvafiq qurumunun reyestr xidmətindən çıxarılan da fotosurətləri yayılıb. Həmin fotosurətlər əvvəl yayılmış məlumatların doğru olduğunu təsdiqləyir.

Bu ilin yanvarında "Açıq Rusiya" təşkilatının saytında yer alan məlumata görə, Çexiyanın məşhur kurort şəhəri olan Karlovi Varıda daşınmaz əmlakın böyük bir qismi Rusiya, Azərbaycan, Ukrayna və Qazaxıstan vətəndaşlarına məxsus olduğu bildirildi. Saytın yaydığı məlu-

matlar sırasında Hacı Allahşükür Paşazadənin, onun deputat qardaşı Cavanşir Paşazadənin Karlovi Varıda əmlakının olması diqqətə çatdırılırdı. Həmin vaxt QMI rəhbərinin qardaşı, deputat Cavanşir Paşazadə azvisi-on.az-a açıqlama verərək "Açıq Rusiya" təşkilatının məlumatını yalanlamışdı. Deputat özünün və şeyxin Karlovi Varıda əmlakının olmadığını demişdi.

Sitat: "Hazırda xaricdəyəm. Buna görə ətraflı danışa bilmirəm. Qeyd edirəm ki, yayılan xəbərlər həqiqəti əks etdirmir. Tamamilə yalandır. Bizim orada əmlakımız yoxdur".

Şeyxin Karlovi Varıdakı biznesinin sənədləri də üzə çıxdı - yeni gelişmə

Allahşükür Paşazadənin qudası "Eldar Mahmudov kişi adamdır" dedi; **Qalib Salahzadə:** "Şeyxin vaxtı var ki, bizneslə məşğul olsun?.."

Qalib Salahzadə

Yayılan son məlumatlarda isə Çexiya reyestrindən çıxarılan fotosurətinin olması Paşazadələrin inkarçılıq mövqeyini sarsıdır. Bu arada Qalib Salahzadə də Şeyxin Çexiyada özünə mülk alıb, böyük biznes qurması barədə yayılan məlumatlara münasibət bildirdi. **Q.Salahzadə Ölkə.Az-a** açıqlamasında deyib ki, Şeyxin heç bir ölkədə biznesi yoxdur: "Ötən gün məni qaralayan xəbər yayılmışdı. İndi də Şeyxi qaralayan xəbərlər yayılıb. Bütün bunlar böhtandır. Məgər

Şeyxin vaxtı var bizneslə məşğul olsun? Şeyx bütün günü Rusiyaya gedib-gəlir, Qarabağ probleminin həllinə çalışır. Onun bu Vətən üçün xidmətləri böyükdür. İndi Allahşükür Paşazadəni kimlərsə hədəfə alıblar, bu cür şərhləməyə çalışırlar".

Q.Salahzadə xarici ölkələrə gedib-gəlməkdə qəbahət görmədiyini də söyləyib: "Şeyx nə vaxtsa Karlovi Varıya gedib bir stəkan su içib. İndi deyirlər ki, onun Çexiyada biznesi var. Birincisi, Şeyxin Karlovi Varıda biznesi yoxdur. Lap olsa, nə olar? Məgər biznesi olmaq eyibdir? Mən bir daha söyləyirəm ki, bütün bunlar Şeyxə qarşı böhtandır. Bunun arxasında kimlər dayanırsa, Allah onların cəzasını verəcək".

Şeyxin qudası zaman-zaman özünün də bu cür şər-böhtanlara məruz qaldığını bildirdi: "2000-ci ildə məni polisə silə vurduğum üçün həbs etmişdilər. Boynuma da

ağır maddə qoymaq istəyirdilər. Deyirdilər ki, guya 8 nəfər adam öldürmüşəm. Həbsdə üç ay yatandan sonra ulu öndər Heydər Əliyev xəbər tutmuşdu. Maraqlanıb soruşmuşdu ki, Hacı Qalibi nə səbəbə həbs etmişiniz? Demişdilər ki, polisə silə vurub. Allah rəhmət etsin, Heydər Əliyev də tapşırırdı ki, Hacı Qalibi dərhal azad edin. O vaxtı ulu öndər mənə həbsdən qurtarmışdı. Bir neçə il öncə isə bağımızdan silah tapmışdılar. Deyirdilər ki, guya Hacı Qalib silah gəzdirir və sairə. Mən də keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudova zəng edib xahiş etdim ki, bağımıza minaxtaran əməliyyatçılar göndərsin. Sağ olsun Eldar Mahmudov, kişi adamdır. O da göndərmişdi. Gəlib bağı yoxlamışdılar. Deməyim odur ki, vəzifədə olan bəzi məmurlar üçün adamı şərhləmək çox asandır. Hörmətli Şeyximizi də şərhləmək istəyirlər".

Xatırladaq ki, Allahşükür Paşazadənin Çexiyanın Karlovi Varı bölgəsində biznesinin olması barədə sənədlər yayılıb. "Yeni Müsavat"ın sosial şəbəkələrə istinadən yazdığına görə, Paşazadənin biznesini Marketa Şpişakova adlı çex qadın idarə edir: "Bu qadın Şeyxülislamın şərikdir, 36 yaş var. İxtisasca həkimdir, heç bir sərmayə qoymadan Allahşükür Paşazadənin və Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadənin Çexiyada, Karlovi Vanda açdığı "Aynur KV" şirkətinin ortağı olub. Qadının valideynləri də 3 şirkətə sahibdirlər. "AYNUR KV" qrupu avtomobillərin lizingi və kirayəsi, daşınmaz əmlak alqı-satqısı ilə məşğuldur. MMC kimi Skroupova, 36001, Karlovy Vary ünvanında qeydiyyatdan keçib. Aylıq gəliri 1 milyon kron göstərilir (təxminən 100 min manat). İkinci şəkildəki isə Şeyxülislamın Karlovi Varıda həmin şirkətin adına aldığı villasıdır".

□ **E.HÜSEYNOV**

Natiq Əliyevin postu üç aydır boşdur

Energetika Nazirliyi Nəqliyyat Nazirliyinin taleyini yaşaya bilərmə?; **Fərəc Quliyev:** "Bu nazirlik də başqa nazirliklə birləşdirilsə daha doğru olar..."

Energetika Nazirliyində rəhbər postu üç aydan çoxdur boşdur. İyunun 9-da Natiq Əliyevin vəfatından sonra energetika naziri postuna hələ də təyinat olmayıb. Bu da bir sıra müzakirələrə yol açıb. Qurumun İqtisadiyyat Nazirliyinə birləşdiriləcəyi ilə bağlı iddialar meydana çıxıb.

Buna səbəb də bu ilin əvvəllərindən başlayaraq, Azərbaycanda idarəetmə sahəsində ciddi struktur dəyişikliklərinə start verilməsidir. Bu ilin fevralında Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin yaradılması ilə ləğv edilən Nəqliyyat Nazirliyinin taleyini Energetika Nazirliyinin yaşayacağı bildirilir. İndiki şəraitdə büdcəyə qənaət üçün buna böyük ehtiyacın olduğu da vurğulanır. Məhz bu səbəbdən təyinatın yubandığı, Energetika Nazirliyinin taleyi ilə bağlı müəmmalın meydana çıxdığı deyilir.

İqtisadçı deputat Vahid Əhmədov bu tipli məsələlərin ölkə prezidentinin səlahiyyətində olduğunu bildirdi: "Hazırda struktur islahatlarıdır. Fikir verdinizsə, Prezident Aparatında dəyişikliklər oldu. Nazirlər Kabinetində də struktur dəyişiklikləri və təyinatlar gəlir. Yəqin ki, nazirliklərlə əlaqədar da müəyyən dəyişikliklər olacaq. Sənaye və Energetika Nazirliyi strateji mövqə tutan nazirlik idi. Şirkətlərin, cəmiyyətlərin işlərinə müdaxilə etmədi. Amma Natiq Əliyev vəzifədə olanda neftlə əlaqədar məsələlərə ciddi müdaxilə

edirdi. Xaricdə OPEK-lə çox ciddi işləyirdi. Deyirdim ki, OPEK-lə imzalanmaların hamısını rəhmətlik Natiq Əliyev aparırdı. Yaxşı mütəxəssis, yaxın tanış, dostumuz idi. Allah ona rəhmət eləsin. Hesab edirəm ki, burada iki variantdan biri olmalıdır. Ola bilər ki, nazirlik ləğv edilib, İqtisadi-İnkişaf Nazirliyinə birləşdirilsin. Amma bunun əksi də ola bilər, yəni nazirlik saxlanılana da bilər. Burada sənaye sahəsi var ki, bu çox vacib sahədir. Ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün sənayeyə diqqət artırmaq lazımdır. Düzdür, son vaxtlar daha çox kənd təsərrüfatına diqqət ayrılır. Cənab prezident bu sahəyə çox diqqət ayırır. Bu istiqamətdə ciddi işlər də görülür. Sənaye

yədə hələlik neft üzrə sektorun inkişafı gedir. Amma qeyri-neft sektorunun inkişafı bizim üçün çox vacibdir. Bu baxımdan ola bilər ki, nazirlikdə bir kadr təqdim olunsun. O da sənayemizin inkişafında, Azərbaycan neftinin və xalq sənayesinin inkişafında daha çox iştirak etməli olsun. Yeni bu sahəyə də diqqət artırmaq lazımdır. Cənab prezidentin yəqin ki, bu barədə fikirləri var. Belə götürəndə Azərbaycan hökumətində nazirliklər çoxdur. Bunun birləşdirilməsinə çox böyük ehtiyac var. Elə bir zamanədir ki, idarəetməni çəvik quran strukturlar lazımdır. Əgər belə lazımdı deyildisə, o zaman Prezident Administrasiyası toxunmazdı, Nazirlər Kabinetində ixtisarlardan olmazdı. Nazirliklərdə də birləşdirilmələr ehtiyac var".

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat Fərəc Quliyev hesab edir ki, son zamanlar aparılan mərkəzləşmə işləri, daha kompakt idarəetmə sistemi yaratmaq islahatları paketinin tərkib hissəsidir: "Bir çox nazirliklərin birləşdirilməsi, bir çox qurumların ləğv olunması, şişirdilmiş aparatların ləğvi çox vacibdir. Hətta mən dəfələrlə səsləndirmişəm ki, ümumiyyətlə, Nazirlər Ka-

Natiq Əliyev

bineti ləğv olunsun, Prezident Administrasiyasında şöbələr əvəz olunsun. Bunlar vacib işlərdir. Bir nazirin təyinatı prezidentin müstəsna səlahiyyətidir. Hesab edirəm ki, birləşdirilmələr davam eləsə, bu nazirlik də başqa nazirliklə birləşdirilsə daha doğru olar. Təyinatın gecikdirilməsi məsələsi birbaşa prezidentdən asılıdır. Səbəbi yalnız ondan öyrənmək mümkündür. Başqa bu barədə nəse söyləmək çox çətinidir. İstənilən halda birləşdirilmələr zərurəti var. Parlamentdə dəfələrlə məsələ qaldırılmışam ki, icra strukturlarının səlahiyyətlərinin bir hissəsi bələdiyyələrə verilsin və bu yolla bələdiyyə idarəetmə sistemində keçilsin. Prezidentin bu idarəetmə sistemində həm hüquq, həm də məsuliyyət bölgüsü olacaqdır. Bəzən düşünlər ki, yerlərdə hüquqlar verilir. Şişirdilmiş aparatların da mövcudluğu hər kəs tərəfindən etiraf olunur. Amma unutmaq olmaz ki, birdən-birə

ixtisarlardan aparılması asan məsələ deyil. Çünki işçilərin işlə təmin olunmaları və bu kimi məsələlər var. Özəl sektorların inkişafına əl qoymaqla, müəyyən qədər şişirdilmiş aparatları ləğv edib, kompakt idarəetmə sistemi ilə əvəz etməklə daha ciddi nəticələr əldə etmək mümkündür. Bununla büdcəyə qənaət olunur. Bir də görürsən ki, bir işlə bir neçə adam yaxud struktur məşğul olur. Hamı da bir işlə məşğul olanda nəticə olmur. Energetika Nazirliyinə təyinatın yubadılmasını orada islahatların aparılacağı ilə bağlamaq da düzgün deyil. Ümumilikdə Strateji "Yol Xəritəsi" ölkə başçısının ortaya qoyduğu xəritədir. Bu xəritə hər kəs tərəfindən təqdir olunub. O paketdə idarəetmədə islahatlar və şişirdilmiş aparatların daha çəvik sistemlə əvəz olunması nəzərdə tutulur. Düşünürəm ki, bunun ikisi də paralel gedəcək".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Beynəlxalq Bankdakı müdhiş maliyyə fırıldaqı ilə bağlı yeni şok faktlar

Bu yaxınlarda Azərbaycan Beynəlxalq Bankının keçmiş sədrinin cinayət işi üzrə məhkəmənin yekunlaşması və onun 15 illik həbs həyatının birinci ili tamam olacaq.

Sual yaranır: nə dərəcədə ədalətli oldu bu cəza? Ölkənin oğurlanan və xaricə daşınan hər 1 milyard manat sərvətinə görə cəmi 1 il həbs?! Bu hesabla, məsələn, 10 min manat mənimsəyən vəzifəli şəxs 4,3 dəqiqə həbs olunmalıdır? Absurd kimi görünür...

Ehtimal etmək olar ki, Cahangir Hacıyevin sabiq nazir qudası əziyyət çəkib məhkəmənin belə qərar verməsinə nail ola bilsin. Milyardları talayan şəxs məhkəmədə bir-iki milyon manat mənimsəmə cəzasının verilməsinin başqa izahı varmı?! Bundan sonra keçmiş bankir "burju" kamerasında 2-3 il "dincəlib" azadlığa çıxa bilər.

C.Hacıyevin mənimsədiyi pullar bir tərəfə, dövlətin təminat verdiyi xarici tərəfdaşları qarşısında da "gözü kölgəli" etdi. Dövlət Beynəlxalq Bankı uçurumdan qorumaq və batmış kreditlərdən təmizləmək üçün 10 milyard manatlıq istiqrazlara zəmin durmuşdu ki ("Aqrokredit" ASC vasitəsilə), dərhal bankın xarici sələmlərləri baş qaldırdı və dövlət onlara olan 3 milyard dollardan çox borca da zəmin durdu.

Maraqlı bir müqayisənin də yeri var: son illər ölkəyə ən böyük zərər Kür çayının daşması nəticəsində dəymişdi - 700 milyon manat. Belə çıxır ki, C.Hacıyev 21 dəfə daha artıq pulu heç "uf" demədən Kürə axıdı. Bir az da iş başında qalsaydı, onun vurduğu zərər nəyinki daşqınlarla, hətta zəlzələ və sunamilerin vurduğu maddi zərərlə müqayisə oluna bilərdi.

Azərbaycanın maliyyə tarixinə "əsrin fırıldaqı" kimi düşəcək bu hökmün "yubileyi" ərfəsində bu mövzuya qayıdaraq bir daha vurulan zərəri yada salmaq zərurəti yaranır. Xüsusilə C.Hacıyevin "sağ əli" olan sabiq deputat Dünyamin Xəlilovun məhkəmə prosesinin bu günlərdə başa çatması fonunda bu cinayətdə hər gün yeni-yeni faktlar da üzə çıxır.

Real pul qarşısında - "konfet kağızı"

Uşaqlıqda hər birimiz yaqın ki, zarafatla konfeti yeyib onun parıldayan kağızının arasına zir-zibillə doldurub dosta vermişik: açsın və "sevinsin". Kim bilərdi ki, bu primitiv uşaq zarafatını Cahangir Hacıyev özü üçün həyat fəlsəfəsinə, əsas fırıldaq üsülünə çevirəcək. Təbii ki, əvvəl boş "konfet kağızı" tapmaq lazımdır ki, bu məqsədlə C. Hacıyev 100-dən artıq offşor şirkətlər açır. Sonra həmin şirkətlər "konfeti" zir-zibillə və ya hava ilə doldururlar - heç bir dəyəri olmayan qiymətli kağızlar (veksel, səhm və s.) buraxıb, Beynəlxalq Banka satırlar və ya girov qoyurlar. Fırıldaqçılığın xərcləri küçükdür - offşor şirkəti açmaq və bir-iki yemək-içmək. Əldə edilən oğurluq gəlir isə fantastik səviyyədə-milyonlar...

Ümumiyyətlə, Cahangir Hacıyev və onun çetəsi Beynəlxalq Bankın vəsaiti ilə 3,4 milyard ABŞ dolları və 1 milyard yaxın avro həcmində vəksel ("konfet kağızı") alıblar.

Sonra "konfet kağızı" əməliyyatının ikinci mərhələsi başlayıb - C. Hacıyevin nəzərində olan həmin offşor şirkətlər bankın vəsaitini alaraq, onunla sərbəst

Dövlətə 15 milyardlıq xəyanət - Cahangir Hacıyevin talanı və yalanı...

ABB sabiq rəhbəri Moskvada milyonları çirkli hovuzda və zibillikdə necə "yuyub"-fakt və şəkillər; C.Hacıyev bankın London nümayəndəliyinin rəhbərinə 1 milyon funt-sterlinq "yükədiyi" üçün üreyi partlayıb; onun azadlığı üçün çalışan kimlərdir?

davranmaq imkanını əldə ediblər. Faktiki olaraq bankın vəsaiti neğdləşdirilib və birbaşa Hacıyevin dəstəsinin ixtiyarına keçib.

Üçüncü mərhələdə (dələduzlar üçün ən ləziz mərhələ) həmin vəsait qiymətli sənəd şəklində işlənmiş layihələrə yönəldilib və fərq "yeyilib". Dələduzlar öz oğurluq gəlirlərini artırmaq üçün bəzi hallarda heç həyatda mövcud olmayan, ya da əvvəlcədən qeyri-reallıq və ya zərərli layihələr maliyyələşdirib. Nəticə isə aydındır - "Cahangirin dəstəsi" əldə olunan pulları xaricə daşıyaraq çırpışdırıblar.

Dələduzların fantaziyası sərhəd tanımır. Ənənəvi energetika və tikinti sahələri ilə yanaşı, yeni "innovativ" layihələrə, şou-biznəssə, yalançı xeyriyyəçiliyə, hətta xaricdə "Kral Klubu"n yaradılmasına pul səpələyərək, mənimsəyiblər. Məsələn, guya İsraildə enerji istehsalı layihəsinə 38 milyon dollar xərclənib. Həmin vəsaitin real olaraq hara sərf edildiyi isə məlum deyil. Və ya, C.Hacıyev Qazaxıstanda neft layihəsinə 95 milyon dollar yönəldib - pul isə geri qayıtmayıb. Ya da, təminatlı vəksel fırıldaqını işə salaraq Rusiyada loqistik mərkəz tikdirmək adı ilə 77 milyon dollar mənimsənilib. 45 milyon dollar isə sintetik brilyantların istehsalı adı ilə yoxa çıxıb.

Beynəlxalq Bankın "beynəlxalq" sərgüzləri
Bəzi hallarda isə C.Hacıyev ümumiyyətlə, heç bir təminatlız, sənədləşmə və elementar araşdırma aparmadan yüz milyonlarla dollar "xarici layihələrin maliyyələşdirməsi" adı ilə mənimsəyib.

Belə ki, C.Hacıyev Albaniya-

nın kriminal dairələrində yaxşı tanınan Rezart Tacı adlı bir şəxsə ona məxsus olan neft emalı zavodların alınmasına 340 milyon ABŞ dollar həcmində vəsait ayırıb. Daha doğrusu - kriminal dostlar bu pulu banka "atıblar" və aralarında bölüblər. Çünki zavodların hələ həmin dövrdə Albaniya dövlətinə, üçüncü şəxslərə külli miqdarda borclar yaranmışdır. Nəticə kimi, həmin zavodlar Albaniyada satışa çıxarılıb və Beynəlxalq Bankın ayırdığı vəsaitin qaytarılması qeyri-mümkündür. C.Hacıyevin "kriminal qardaşı" Rezart Tacı da dələduzluq və vergi borcu səbəbindən həbs olunub. İndi bu iki "pödelnik" türmələrdən ancaq "Skype" ilə danışa bilərlər...

C.Hacıyev ümumiyyətlə, hər zaman kriminal dairələrlə iş görməyə həvəsli olub. Belə ki, Rusiyada "maliyyələşdirilən" (mənimsənilib) bir çox layihələrdə bankirin partnyorları keçmişdə müxtəlif cinayətlərdə iştirak etmiş şəxslər olub. Bunların əksəriyyəti də Gürcüstanın kriminal dairələrinin yetimləri idi.

Bu da fakt: Cahangir Hacıyev özü kimi dələduzlardan biri, Levan Tujba adlı şəxsə 440 milyon ABŞ dollarlıq krediti qondarma "Abxaz Respublikasına" investisiya yatırmaq adı ilə mənimsəyib. Tanınmamış Abxazıyanın illik dövlət büdcəsinin xərcləri orta hesabla 150 milyon dollar təşkil edir. Bu kreditlə üç Abxaziya almaq olardı. Təbii ki, keçmiş bankirin "ustalıqla" həyata keçirdiyi bu əməliyyatın bir məqsədi var idi - bankın vəsaitini dağıdaraq özü pul qazansın. Həmin Levan Tujba bu mənimsəməyə görə Moskva-

da saxlanıb dindirildə dedi ki, bu puldan ancaq 130 milyon dolların "üzünü" gördü. Qalan 310 milyon dollar Cahangir onun ayağına yazıb, öz cibinə qoyub. "Oğru oğruya atar da..."

Sual olunur: separatizmdən neçə illərdi əziyyət çəkən Azərbaycan vətəndaşı hansı mənəvi əsasla qondarma "Abxaz Respublikası"na pul yatırır? Dövlətin payı olan bankın rəhbəri, başqa sözlə birbaşa ölkəni təmsil edən vəzifəli şəxs və o vaxtlar "bərkədən" bir nazirin yaxın qohumu nə ixtiyarla Azərbaycanın regionda strateji partnyoru olan Gürcüstanın separatçı bir vilayətinə investisiya yatırır?! C.Hacıyev bu kimi əməlləri təkçə Azərbaycan iqtisadiyyatına yox, həm də ölkənin xarici siyasətinə və imicinə zərbə vurub.

Daha bir şok fakt: C.Hacıyev Moskvada bir sıra tikinti layihələrinə 1 milyard 180 milyon dollar yatırıb (əslində, basdırıb). Həmin layihələr üzrə bankın pulunun heç olmasa bir hissəsinin qaytarılması belə indi böyük sual altındadır.

Təqdim edilən fotoya diqqət edin: sizcə. Bu çirkli hovuz nədir? Bu şəkil Cahangir Hacıyevin Moskvadakı "ümumi sahəsi 26 min kv. m olan yüksək gəlirli investisiya layihələrindən" birinin təsviridir. Ən azından Cahangir Hacıyevin saxta sənədlərində belədir - müasir biznes kompleks. Bəs, bu çirkli hovuzun qiyməti nə qədərdir? 250 milyon dollar!!! Fırıldaqın miqyasına baxın!

Daha bir şəkildəki Moskva şəhərində 55 min kv.m sahəsi olan yaşayış kompleksidir, hətta bir neçə min adam da yaşayır.

"Axı bura it pişik qəzədmək üçün zibillikdir" deməyin. 2006-cı ildən C.Hacıyev bu it-pişik məkanına nə az, nə çox, bankın düz 116 milyon dollarını "yatıraraq" mənimsəyib.

Qeyd etmək lazımdır ki, xaricdə səpələnən kreditlərin əksəriyyəti C.Hacıyevin birbaşa göstərişləri əsasında heç bir təminat olmadan, habelə müvafiq sənədləşmə aparılmadan ayrılırdı. Bundan əlavə, o, öz əməllərini ört-basdır etmək məqsədilə bankın ali orqanı olan Səhmdarların ümumi yığıncağına, Müşahidə Şurasına, Mərkəzi Banka yalan və təhrif olunmuş məlumatlar təqdim edib. C.Hacıyev pulları nə səhmdarları (əsasən dövlətin), nə əmanətçiləri, nə müştəriləri sayı salmadan sağa-sola səpələyib və mənimsəyib.

Milyonçu sürücülər, cangüdənlər, dostlar, qohumlar... və yarıda qırılmış ömür

Bu barədə mətbuat kifayət qədər yazıb - C.Hacıyevin rəhbərlik etdiyi cinayətkar qrup fiziki şəxslərə milyonlarla girovsuz kre-

nümayəndəliyinin rəhbəri dərhal əmri icra edir. Pullar R. İmamverdiyevin kredit hesabına otuzdurulur. Bu pulları isə nə R. İmamverdiyev, nə də London nümayəndəliyi tərəfindən xərclənmir. C.Hacıyev və ailə üzvləri bahalı şəhər olan Londonda super lüks həyat tərzi sürməyə öyrəşmişdilər. Məsələn, dünyanın ən bahalı ticarət mərkəzlərindən biri olan "Harrods"da C.Hacıyevin xırda bazarlığı 50-80 min dollar civarında olub. Vaxt keçir, kredit kartdan pul xərclənib (kredit də İmamverdiyevin ayağına bağlanıb), həmin krediti ödəmək lazım gəlir. London nümayəndəliyinin rəhbəri kredit məsələsini C.Hacıyevin yadına salır. Bir neçə israrlı müraciətdən sonra BB rəhbəri "məsələdən xəbərim yoxdu, pulu özün xərcləmişən, özün də bağla...", deyib. 1 mln funt sterlinq R.İmamverdiyev üçün təbi ki, fantastik və əlçatmaz məbləğ olub. Bunun stresi gənc yaşına baxmayaraq R.İmamverdiyevin sonunu gətirir. O, dünyasını dəyişir, iki az-yaşlı uşağı yetim qalır. C. Hacıyev "suçsuzam" deyəndə bu faktı ən azı yadına salsın, "insani keyfiyyə-

ti", işçilərə göstərdiyi "qayğı"ni unutmasın...

Oğurluğun 40 gün ömrü

C. Hacıyevin cinayət əməllərinə aid qalın bir kitab yazmaq olar. Xüsusilə, Hacıyevin dələduz partnyoru Dünyamin Xəlilova törətdiyi cinayətlərdən və Azərbaycandan milyardla manatı oğurlayıb xaricdə yerləşdirilməsinə aid ayrıca kitab. Həmin kitabda Hacıyevin havalandırılmış başı və sərhədsiz iddiaları ilə Londonda kral cəmiyyəti açmaq, Rusiyada kino çəkmək, təzə moda evi yaratmaq, "xeyrçilik" adı ilə bankın pulunu yemək və sair "proje-lərdən" bəhs etmək olar.

İndi, həbs həyatının birinci ilində "Cahangir Hacıyev və Dünyamin Xəlilova çox sərt cəza verilib", "iqtisadi cinayətə görə belə cəzalandırılmazlar", "Cahangir Hacıyev kreditləri qaytara bilərdi" və s. kimi iddialar ortaya atılır. Hətta C.Hacıyev "siyasi məhbus" kimi tanınmasına səhmlər də var.

Hazırda da C.Hacıyevin dəstəsindən olan cinayətkarlardan azadlıqda olanlar var. Eyni zamanda, C.Hacıyevin hələ də yüksək rütbəli himayədarlarının olması şübhə doğurmur. Amma bu adamlar dərk etməlidirlər ki, Cahangir Hacıyev 15 illik həbsini hələ bir istiqamətdə törətdiyi cinayətlərə görə aldı - kredit kartları və fiziki şəxslər ilə bağlı fırıldaqçılıqlarına görə. Onun daha ağır cinayətlərinə çox güman bu yaxınlarda hüquqi qiymət verəcək. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Cahangir Hacıyevin törətdiyi əməllər təkçə Cinayət Məcəlləsinin maddələri ilə ölçülmür. Bu cinayətkar təkçə Azərbaycanın maliyyə və bank sektoruna ağır zərbə vurmayıb - ölkənin bütün iqtisadiyyatı, cəmiyyət, hər bir vətəndaş onun əməllərindən hələ uzun müddət əziyyət çəkəcək. Ölkənin daxili və xarici borcları məhz onun "fəaliyyəti" nəticəsində ən azı 15 milyard manat həcmində artdı. Və azı 10-12 il bu borcları bağlamaq məcburiyyəti qarşındayıq. Bu hər bir vətəndaşımız, o cümlədən hər bir ailə, hər bir nəsl üçün ağır bir yüküdür. Bundan əlavə - dələduz çirkini əməllərinə görə dinamik inkişaf edən Azərbaycanın dünyada işgüzar imicinə də ləkə dəydi. Bu ümumiyyətlə dövlətə, ölkəyə, millətə xəyanət deyilmi?!

□ "Yeni Müsavat"

Şakirayla sovrulanlar...

Samir SARI

Bu xəbərə Anadolu türklərinin reaksiyası çox güman ki, belə olub: "Vay bə". Aşağı-yuxarı, biz də belə reaksiya verdik: "Vay, də-də". Rusların reaksiyasını yazmağa ehtiyac yoxdur, bilirsiniz.

Söhbət milyarder Telman İsmayılovun oğlunun lüks avtomobilinə həbs qoyulmasından gedir. O boyda kişinin o boyda oğlunun avtomobilini Türkiyədə əlindən alıblar ki, şirkətə borcun var.

Əslində "milyarder Telman İsmayılov" deyəndə bəziləri deyə bilər ki, milyarder hara, borcu olmaq hara. Məsələ ondadır ki, hazırda Telman İsmayılovun ona-buna milyard dollardan artıq borcu yığılıb. Adam bəlkə küçədə yatan bomjlar da borcludur.

Belə baxanda istənilən adam o qədər borc alıb milyarder ola bilər. İntəhası, o borcları gerek vaxtında qaytarasan, yoxsa adamın otelini, evini, avtomobilini, hətta şalvarını belə əlindən alırlar.

Vaxt vardı, deyirdilər, "Telman İsmayılov toyda oynadı, başından pulu xəzəl kimi tökdülər", "Telman İsmayılov Şakirani qucağına alıb oynatdı", "Telman İsmayılov Antalyada yeddi ulduzlu otel açdı", "Telman İsmayılov biznesini Türkiyəyə daşdı", "Telman İsmayılov milyard dollarlıq tenderi uddu" və s. və i. a.

İndi deyirlər, "Telman İsmayılovun oğlunun lüks avtomobilinə həbs qoyuldu". Həm də təkçə demirlər, yazırlar və təsdiq olunur.

Bəs necə oldu ki, o boyda milyarder bu günlərə qaldı?

Bunun global-qlobal səbəbləri olmamış deyil. Ancaq bir el məsəli var, deyir, adamın öz-özünə elədiyini el yığıla, ona edə bilməz.

Belə anlaşılır ki, Telman İsmayılovun biznesinin çökdürülməsi də öz əməllərinin nəticəsində olub.

Gerek o, Şakirani qucağına alıb oynatmayaydı, oynadığı da, video çəkilməsinə, xəbər edilməsinə icazə verməyeydi.

Zarafat eləmirəm, adam bu hadisədən sonra dilə-dişə düşdü.

Hər kəsə bəllidir ki, Şakira uzaq Amerikadan, İspaniyadan basaba Moskvada adı (həm də qeyri-adi) toya gəlsə, xətirə gəlmir, qonoranı azı 1, çoxu 3 milyon olacaq. Yoxsa xanım futbolçu Pike kimi gənc, atletik, həm də milyonçu erini Barselonada təkbaşına qoyub, Telman İsmayılova oynamağa niyə gəlsin ki?

Tərs kimi, Telman İsmayılovun məclisində oxumağa, çalib-oynamağa gələn təkçə Şakira deyildi, ona qoşulub gələnlər də vardı. Təkçə Hollivuddan bir avtobus ulduz gəlmişdi. Telman onların başına 60 milyon dollar şabaş səpmişdi.

Belə olanda Rusiyanın lideri Putin nervilənib və yanındakılara deyib, niçə qo sebe, adam pulu qazanıb Moskvada, aparıb Antalyada amerikalıların başına tökür, biz burda soğan başıyıq mı?

O vaxt bir ağsaqqal adam olmadı, ona desin ki, a Telman, a evi tikilmiş, etmə, eləmə, xaricdə belə şeylərə pis baxırlar, o qədər pulu Hollivud lotularına verincə, hansı ölkədən qazanırsansa, onun yetim-yesirine əl tut, xal qazan.

Bax, bunu ona deyən olmadı. Əksinə, onun təşkil etdiyi təmtəraqlı məclislərə qatılıb, müftə-müsəlləm yeyib içdilər, sonra da gedib orda-burda belə-belə danışdılar: "Baxıram ki, adam tanış gəlir. Bunu harda görmüşəm? Yadıma düşür ki, "Xaç atası"nda gedən kişidir, Robert D Niro. Heşnə. Telman deyib, pulunu verəcəm, dur gəl, o da minib samolyota gəlib"; "O "Gözəlçə" filmində vardı ey, gedir axırda da bir tras civisi alır, nədi onun adı, hə, Riçard Gir, o da ordaydı, Telmana bir girirdi ki" və s.

Bu cür söhbətlərin axırı onunla bitdi ki, bir gün mediada belə xəbər başlıqları göründü: "Telman İsmayılovun "Mardan Palace" oteli hərəracə qoyuldu".

Çox çəkmədi, xəbər başlığının biri də belə gəldi: "Telman İsmayılovun milyardlıq oteli su qiymətinə satıldı".

Əlbəttə ki, bu, öz-özünə olmadı. Bunu təşkil elədilər. Yoxsa milyarderlərin qaldığı, istirahət etdiyi o cür dəbəbəli otel ziyana işləməz, müflis olmazdı.

Uzun sözün kəsəsi, reklam yaxşı şeydir, amma dozasını qaçırdanda ziyan edir. Böyük Nizaminin su haqqında dediyi məşhur kəlamı interpretasiya eləsək, belə bir ifadə alınar: "Biznesin uğuru reklamdırsa, artıq eləyəndə o da dərd verir".

Elə bizim özümüzə də ada-filan yaradıb reklam edənləri axırda elə çökdürdülər ki, indi nəinki adada, heç yarımadada tapılmırlar.

Məktəb həyatı haqda qayğı bütün bəşər tarixindən keçir, cəmiyyətin özünün həyatı isə bütün dövrlərdə məktəb haqda fikirlərlə zəngin olub. İnsan və cəmiyyət özlərinin ən böyük arzu və ümidlərini məktəblə bağlayır. İnsanlar məktəbin həyatı ilə yaşayır, ən saf idealların burada həyata keçəcəyinə ümid bəsləyirlər. Məktəbdə bizə keçmişimiz bəlli olur, bu günümüz yaradılır və gələcəyimizə yol çəkilir.

Etibar Əliyev,
təhsil eksperti

Bu keçmişimizin, indimizin necəliyi əsas etibarilə bizim hansı məktəbi qurmağımızla müəyyənləşdirilir. Sovetlər vaxtı Azərbaycan məktəbinin inkişafında Heydər Əliyevin müstəsna rolu olub. Onun milli təşəbbüsləri sayəsində ən ucqar kəndlərdə belə məktəblər tikildi və müəllimlə təmin olundu. Məktəb son dərəcə həssas təsisatdır. Quruluşların dəyişməsi məktəb həyatında özünü dərhal büruzə verir.

Müstəqillik əldə etdikdən sonra bizim hansı məktəbi qurmağımız demək olar ki, hamını düşündürürdü. Müstəqilliyin ilk illərindəki tələtlər məktəbi sarsılda bilmədi. Ölkədə sabitlik bərqərar olduqdan sonra məktəbin inkişafı ilə bağlı yeni paradımlar öz təsirini göstərməli idi. Müəllimlər və valideynlər həqiqətən optimist idilər.

Çünkü ölkənin sükani təhsilə və elmə qayğısı ilə heç kimlə müqayisə olunmayan Heydər Əliyevin əlində idi. Heydər Əliyevin hər yeni tədris ilində müəllimlər və valideynlər qarşısında etdiyi çıxışlar təhsil tariximizə qızıl həflərlə yazılıb. Həmin çıxışlarda məktəblər qarşısında yeni vəzifələr qoyulurdu. Yaxşı yadımdadır: 2000-ci ildə 82 sayılı məktəbə gələn Heydər Əliyev dərslərin birində buraxılan ciddi səhvləri dərhal üzə çıxardı və onların aradan qaldırılması ilə bağlı tapşırıqlarını verdi.

Məktəb şəraitinin daim yaxşılaşdırılması və müəllim nüfuzunun yüksəldilməsində Ulu Öndərin misilsiz rolu danılmazdır.

Prezident İlham Əliyev və Azərbaycan məktəbi

1999-cu ildə qəbul olunmuş "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Proqramı" təhsilin bütün pillələrində, o cümlədən orta təhsildə geniş islahatları nəzərdə tuturdu. Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin təhsil sistemlərində islahatlar kəsilməz xarakter daşıyır. Azərbaycan təhsil sistemi, xüsusilə orta məktəblər dəyişən dünyanın tələblərinə uyğun olaraq modernləşir. Tədqiqatçıların rəyinə görə məktəb şəraitinin yaxşılaşdırılması təhsilin keyfiyyətinə birbaşa təsir edir. Azərbaycanda məktəb şəraitinin Beynəlxalq tələblərə cavab verməsi İlham Əliyevin yürütdüyü təhsil siyasətinin özünü təşkil edir. İlham Əliyevin prezidentlik dövründə:

"Ən yaxşı müəllim" müsabiqəsi və "Ən yaxşı ümumi təhsil müəssisəsi" müsabiqəsinin keçirilməsi Qaydaları təsdiq edildi;

Müəllimlərin biliklərinin diaqnostik qiymətləndirilməsindən sonra onların aylıq vəzifə maaşları orta hesabla 2 dəfə artırıldı;

Müəllim peşəsinə olan marağın artırılması məqsədilə bir sıra mühüm qərarlar qəbul olundu.

2013-cü ildə "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə dövlət strategiyası sənədi təsdiq edildi. Sənədin mərhələli icrası Azərbaycanda orta təhsilin inkişafına yeni üfüqlər açır.

Artıq hiss olunur ki, məktəb təhsilində məz-

mundan tutmuş, müəllim hazırlığına qədər düşünülmüş və elmi əsaslara söykənən mühüm işlər görülür.

Bu ölkə başçısının məktəbə olan münasibətinin təcəsümüdür. Şəxsiyyəti daim mənəvi yüksəklikdə saxlayan, onu insani, sosial və saf ideallara bağlayan, əsl

etməyin yollarını göstərəcək və situasiyanın dəyişməsi üçün təşəbbüslər göstərəcəklər.

Məktəbə dövlət başçısı səviyyəsində qayğı göstərilməsi bu institutla bağlı insanların məsuliyyət hissini gücləndirir. Məktəb həyatımızın ahəngini təyin edir. Məktəb həyatının nəbzini

vətəndaşa, xeyirxah insana, yorulmaz peşəkara, cəsur əsgərə çevirən dəyərlər sistemi yaranır.

Dərs ilinin başlanması ərəfəsində prezident İlham Əliyev əsaslı təmirdən sonra yaradılan şəraitlə tanış olmaq məqsədilə bir neçə orta ümumtəhsil məktəblərini ziyarət edib. Məktəblərdə şəraitin yaxşılaşdırılması ilə bağlı imzalanmış qərarlar artıq məktəbin inkişafı ilə bağlı nəticələrdə özünü göstərir. Dövlət İmtahan Mərkəzinin keçirdiyi qəbul imtahanları göstərir ki, ilbail 600-dən yuxarı bal toplayan abituriyentlərin sayı artır. Bizim məktəblilər artıq Beynəlxalq fənn olimpiadalarından qızıl və gümüş medallarla qayıdırlar. Peşə təhsilinə sərgilənən yeni yanaşma tərzini gənclərimizi təhsilin bu pilləsinə cəlb etməyə başlayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan məktəbinin inkişafı naminə istənilən müdaxiləni dəstəkləyir və onun həyata keçməsi üçün əlindən gələni əsirgəmir. Ölkə başçısının sərəncamına əsasən, ən yaxşı ümumi təhsil müəssisəsi və ən yaxşı müəllim mükafatları üçün Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində hər il üzrə nəzərdə tutulan vəsait təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant layihələrinin həyata keçirilməsinə yönəldiləcək. Artıq bundan sonra məktəblər və müəllimlər innovasiyaları tətbiq

vurmasından biz cəmiyyətin vəziyyətinin necə olduğunu seziirik. Cəmiyyət məktəbin üzərinə mühüm vəzifələr qoymaqla keçmiş, bu gün və gələcək qarşısında məsuliyyət daşımış olur. Əgər məktəb öz sosial vəzifəsini yerinə yetirərsə, gələcək ona dərin minnətdarlıq hissi ilə yanaşar. Lakin əgər məktəb bu ümidləri boğarsa, o tələtlərlə üz-üzə, amansız tənqid obyektinə çevrilə bilər. Məktəbə laqeydlik keçmişə və gələcəyə laqeydlik deməkdir. Məktəb həyatına etinasız yanaşan cəmiyyət və dövlət özünün heç ortabab gələcəyinin olmasına da ümid bəsləyə bilməz.

Prezident İlham Əliyevin məktəbə olan doğma münasibəti yaxşı gələcək qurmaq üçün bizdə optimist hissləri artırır. Yeni məktəblərin açılışı və əsaslı təmir olunması, başqa sözlə məktəb şəraitinin yaxşılaşdırılması şagird və müəllimlərin daha yaxşı çalışmaları üçün motivasiyalar yaradır. Məktəb şəraitinin modernləşməsi ilə yanaşı Təhsil Nazirliyinin müəllimlərin işə qəbulu ilə bağlı keçirdiyi imtahanların yaxşılaşdırılmasına töhfəsini verəcək. Bütün bunlar ölkənin qarşısına qoyulan əsas məqsəd, insan kapitalının inkişafında Orta məktəblərin üzərinə düşən vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsinə xidmət edir.

"Baxış bucağı"

Azərbaycan Demokratiya və Rifah (ADR) Hərəkatının sədri Qubad İbadoğlu yenidən ABŞ-a qayıdıb. İqtisadçı alimin ABŞ-ın nüfuzlu universitetlərindən birində dərs deyəcəyi bildirilir. "Yeni Müsavat" olaraq Qubad bəylə internet üzərindən əlaqə saxlayıb ondan qarşıdakı planları, ABŞ-dakı müşahidələri, Azərbaycan-ABŞ münasibətləri ilə bağlı fikirlərini soruşduq.

- Qubad bəy, müəyyən fasilədən sonra yenidən ABŞ-a döndünüz. Bildiyimizə görə, yəni də əvvəlki kimi dünyanın nüfuzlu universitetlərindən birində dərs deyəcəksiniz. Budəfəki müqaviləniz uzunmüddətliymi? Yaxud ABŞ-da uzun müddət qalmağı planlaşdırırsınız, yoxsa Vətənə dönəcəksiniz?

- Əslində 2016-cı ilin aprelinde son uzunmüddətli ABŞ səfərimdən vətənə döndəndən sonra da dünyanın sivil dövlətləri, xüsusilə də ABŞ-la əlaqələrimi davam etdirirəm. ABŞ ən çox ziyarət etdiyim xarici ölkədir, bu ölkədə 15 dəfədən çox səfərdə olmuşam, qısa və uzunmüddətli proqramlarda iştirak etmişəm. Son 1 ildə Vaşinqton və Nyu-Yorka üç qısamüddətli səfərim olub. Budəfəki səfərim də əvvəlkilərin davamı olaraq təşkil olunub, müddət baxımdan nə qısadır, nə də uzundur, planlaşdırdığım işlər üçün optimaldır. Burada işlərimi yekunlaşdırana qədər fəaliyyətimi davam etdirəcəyəm. Azərbaycana hazır qayıdacağam.

- Bundan əvvəl də bu ölkədə uzun çalışmaları oldu, dəfələrlə səfərlər etmişiniz. ABŞ sizin üçün, bir iqtisadçı alim üçün nə deməkdir, hansı anlamı verir?

- ABŞ təcrübə toplamaq və potensialı reallaşdırmaq üçün ideal ölkədir, hegemon dövlətdir, dünyanın böyük siyasi və iqtisadi problemləri burdan yoluna qoyulur. Bu ölkədə xüsusilə də iqtisadiyyat çox dinamikdir. Məsələn, 10 il bundan əvvəl ilk iPhone telefonlarını təqdim edən Apple şirkətinin bazar dəyəri 750 milyard dolları ötüb. Bu məbləğ Azərbaycanın da daxil olduğu 183 ölkənin birlikdə ÜDM-dən çoxdur. Apple şirkətinin bazar dəyəri ABŞ-ın enerji nəhəngləri olan qocaman "Exxon Mobil"-in dəyərindən 2 dəfə, "General Electric"-in dəyərindən isə 3 dəfə çoxdur. Burada elm də, təhsil də, siyasət də, iqtisadiyyat da daim inkişafda və tərəqqidədir. Odur ki, bu ölkədən götürüləsi çox nümunələr var. Burada cəmiyyətin rolu, sadə vətəndaşların, eləcə də elm və təhsil işçilərinin davranışları, dövlət institutlarının və xüsusilə də siyasətçilərin fəaliyyəti çox fərqlənir. Elə bil ki, burada bütün qərarlar bir məqsədə yalnız insanların rahat və firavan həyatı, eləcə də təhlükə-

sizliyi üçün verilir. İrğindən, cinsindən asılı olmayaraq insanlara verilən dəyər və onlara bəslənən güvən, onlar arasında həmrəylik və birlik cəmiyyətin inkişafının əsas hərəkətverici qüvvəsi hesab oluna bilər. Burada cəmiyyət dövlətdən daha yetkindir və aparıcı mövqeyə malikdir. Dövlətin işi böyük mənada təhlükəsizliyi təmin etməkdir. Odur ki, mən bu ölkədə özümü rahat və təhlükəsiz hiss edirəm. Burada çoxlu dostlarım

Azərbaycana qayıdaraq orda başladığım işləri davam etdirəcəyəm.

- *Yəqin ki, ailə-uşaqlar da sizinlə gedib və övladlarınız təhsillərini orada davam etdirəcəklər, eləmi?*

- Artıq uşaqlar böyüyüb, hərəsinin öz yolu və planları var. Bu səbəbdən də kiçik ailəmiz demək olar ki, 3 fərqli ölkədə yaşayır. Qızım Azərbaycandır, Bakı Dövlət Universitetində hüquq fakültəsinin ikinci kursunda, "Sabah" qru-

rəm və xüsusilə də ABŞ-ın xarici siyasət kursunun davamlı olaraq izləyirəm. Klintonun, Buşun, Obamanın dövründə də, indi də xüsusilə xarici siyasət prioritetlərdə kəskin dəyişiklik hiss etməmişəm. Məsələn, Obama dövründə daha da gərginləşən ABŞ-Rusiya münasibətlərində Tramp yumşalmaya vəd versə də, ona nail ola bilmədi. Hətta bu gün Putinin ən böyük tənqidçiləri olan şəxslər Tramp administrasiyasında yüksək vəzifələr tu-

- Hesab etmirəm ki, bu məsələlər arasında birbaşa əlaqə var. Avropa və ABŞ enerji təhlükəsizliyinin təminatında Azərbaycanla əməkdaşlığa ciddi əhəmiyyət verir. Burdakılar gözəl bilirlər ki, Azərbaycanın neft və qaz kəmərləri yalnız Avropaya hədəflənib. Odur ki, çox arxayınlıqla belə layihələrə siyasi dəstək verirlər və ona bir hakimiyyətin deyil, dövlətin layihəsi kimi baxırlar. Digər tərəfdən, bu layihələr çərçivəsində əməkdaşlığa

bazarı daha bahadır. Çünki burada əhəmiyyətli rol oynayan amillərdən biri də manatın məzənnəsindəki son dəyişikliklərdir. Bir də ki, belə müqayisədə həmişə gəlirləri də diqqətdə saxlamaq lazımdır. Məsələn, ABŞ-ın Kaliforniya ştatında adambaşına illik gəlirləri 98 min dollardan az olan ailələr az gəlirli, yoxsul hesab olunur. Halbuki, Azərbaycanda hazırkı orta aylıq əmək haqqı ilə Kaliforniyada yaşayan azgəlirli, yoxsul əhalinin səviyyə-

"Bir müddət sonra Azərbaycana dönüb başladığım işləri davam etdirəcəyəm"

Qubad İbadoğlu: "ABŞ-ın Kaliforniya ştatında adambaşına illik gəlirləri 98 min dollardan az olan ailələr yoxsul hesab olunur"

"2018-ci ildə seçki olsa da, olmasa da vətənə dönəcəyəm"

və tanışlarım var, onlarla təmasda olmaq, xüsusilə də Azərbaycana bağlı və qərarların qəbuluna təsir imkanları olan şəxslərlə görüşüb, müzakirələr aparmaq üçün də bu səfəri xüsusi fürsət kimi dəyərləndirib, bura gəlməyə və köhnə əlaqələri təzələməyə, yeni əlaqələr qurmağa qərar verdim.

Duke Universitetində çalışdıqdan sonra mənə bu ölkədə özümü təqdim etmək o qədər də çətin deyil. Hazırda məşhur və nüfuzlu Princeton Universiteti və Albert Eynşteynin akademik evi hesab olunan aparıcı tədqiqat institutunda ziyarətçi professor vəzifəsində çalışıram. Yaxın aylarda çox zəngin və maraqlı akademik və ictimai mühitədə işləyəcəyəm. Sonra yenə də daimi ünvanım vətənə olacaq, bir müddətdən sonra

punda təhsilini davam etdirir. Böyük oğlum bu il Avropa Birləşmənin Tempus Proqramının təqəddüsü olaraq Szeged Universitetinin Biznesin idarəçiliyi fakültəsinə daxil oldu. Onu da təhsili ilə əlaqədar olaraq Macarıstana yola saldıq. Kiçik oğlum isə anası ilə bərabər ABŞ-dadır. O da Princeton Ali Məktəbinin 10-cu sinfində təhsilini davam etdirir.

- *Keçən dəfə Obamanın rəhbərlik etdiyi ölkədəydiniz. Bu dəfə isə dünyanın supergücünün sükkanı Trampın əlindədir. Budəfəki gedişinizdəki müşahidələr fərqli nə isə deyirmi?*

- Əvvəlki səfərlərimdə də, indi də müşahidələrim göstərdi ki, ABŞ-da prezidentlər daha çox təmsilçilik missiyasını yerinə yetirirlər. Bu ölkəyə Klintonun prezidentliyi dövründən müntəzəm olaraq geli-

"Müstəqilliyimizə təhlükə Rusiya demokratikləşəndən sonra sovuşa bilər"

turlar. Odur ki, bu dəfə də əvvəlkilərlə müqayisədə xüsusi fərqlər və narahatlıqlar görmürəm.

- *Düzdür, ölkəni yeni tərk etmişiniz. Amma yəqin ki, müəyyən görüşləriniz olub. ABŞ-dan son vaxtlar Azərbaycana qarşı yenə də sanksiyaya təhdidi səslənir. Senatdakı bu təşəbbüslər dəstək qazana bilərmi?*

- Mən Azərbaycanı bir həftədir ki, tərk etmişəm. Senatdakı təşəbbüslər barədə məlumatlıyam. Bildiyim qədər də sanksiyalar Azərbaycana deyil, hazırkı hakimiyyətə qarşı səsləndirilib. Əslində mən dövlət olaraq Azərbaycana qarşı sanksiyaların əleyhinəyəm. Sanksiyalar fərdi və ünvanlı olmalıdır, nə ABŞ-dan, nə Rusiyadan, nə də İrandan Azərbaycan dövlətinə qarşı nəinki sanksiyalar, hətta təzyiqlər belə, yolverilməzdir.

- *Maraqlıdır ki, bundan bir neçə gün əvvəl bp-nin vətəndaşları Azərbaycan ciddi şəkildə ittiham olunurdu, hətta Böyük Britaniyanın baş nazirinin Bakıya səfər edərək hakimiyyətlə həmin ittihamlar ətrafında müzakirələr aparacağı iddiası var idi. Amma "Azəri" "Çıraq" və "Günəşli" (AÇG) yataqlarının istismarı üzrə neft müqaviləsinin yenidən və daha uzun müddətə imzalanması ilə bağlı mərasimdə həm ABŞ, həm Avropa rəsmiləri Azərbaycanın önəmindən bəhs etdilər, növbəti əməkdaşlığı səbirsizliklə gözlədiklərini dedilər. Sizcə, əvvəlki təzyiqlər neft müqavilələri ilə əlaqədar ola bilərmi?*

Azərbaycanın Rusiyanın təsirlərindən uzaqlaşdırılması vasitəsi kimi də yanaşılır.

- *2050-ci ilədək qüvvədə olacaq bu müqaviləni həm də müstəqilliyimizin qarantı saymaq olarmı? Rusiyanın təhdidləri azalacaq, yoxsa əksinə olacaq?*

- Müstəqilliyimizə ən böyük təhlükə Rusiyadır. Belə müqavilələr bir tərəfdən Azərbaycan müstəqilliyinə Qərbdən dəstəyi, digər tərəfdən də Rusiyadan təhdidi artırır. Odur ki, hesab edirəm ki, müstəqilliyimizə təhlükə yalnız Rusiya demokratikləşəndən sonra sovuşa bilər.

- *Bəli məlumatlar var ki, dolların kursu ilə müqayisədə Azərbaycan manatı möhkəmlənməkdə davam edəcək. Siz nə gözləyirsiniz?*

- Əslində son zamanlar dollar global səviyyədə dəyər itirir, bunu avroya münasibətdə daha aydın görmək olar. Bu il ərzində xam neftin dünya bazar qiymətinin bahalaşması da manatın mövqeyini möhkəmləndirən əsas amillərdən hesab oluna bilər. Odur ki, yaxın zamanlarda Azərbaycan manatının dollara nəzərən məzənnəsinin hazırkı səviyyədə saxlamaq elə də çətin olmayacaq. Valyuta bazarında gərginlik ilin sonunda müşahidə oluna bilər ki, lakin onu da tənzimləmək Mərkəz Bankı üçün çətin görünmür.

- *ABŞ-da olduğunuz günlərdə Azərbaycan bazarı ilə müqayisə apardınızmi? Qiymətlər necədir? Məsələn, kərə yağ, yaxud şəkərin müqayisəsində?*

- Ayrı-ayrı məhsullar üzrə müqayisədə ABŞ-da istehlak

sine çatmaq üçün ən azı 25 il işləmək lazımdır.

Yeri gəlmişkən, istehlak qiymətlərinin və xidmət tariflərinin bahalaşması yaxın dövr üçün Azərbaycanın əsas iqtisadi və sosial problem olacaq. Çünki artıq ikinci ildir ki, davam edən ikirəqəmli inflyasiya iş yerlərinin sürətlə bağlandığı və işləyənlərin gəlirlərinin artmadığı şəraitdə əhalini sürətlə yoxsullaşdırmaqdadır.

- *Yaxın perspektiv üçün Azərbaycanda hansı addımların atılacağını gözləyirsiniz? Ham prezidentin imzaladığı Strateji Yol Xəritəsinə uyğun, həm də siyasi islahatlar baxımından? Yeri gəlmişkən, Mehman Əliyevin, ardınca Cəbhəçi Faiq Əmirinin azad olunmasından sonra bir çoxlarının dəyişikliklərə ümidləri artıb.*

- Azərbaycanın və onun iqtidarının yeganə alternativisi islahatlardır. Bu islahatlara gec başlanılması onun xərclərini artırır, sosial yükünü çoxaldır. Bu yükü götürmək üçün cəmiyyətdə həmrəylik və vəhdət olmalıdır. Ona görə də mövcud hakimiyyət siyasi məbusları azad etməli, demokratik qüvvələrin islahat paketini dəyərləndirməli və islahatçılarla əməkdaşlığa hazır olmalıdır. Amma təəssüf ki, bu müşahidə olunmur. Elə adını çəkdiyiniz strateji yol xəritələri də bu səbəbdən aktuallığını itirir.

- *Maraqlıdır, 2018-ci il prezident seçkilərində Azərbaycanda olacaqsınızmi?*

- Əlbəttə, 2018-ci ildə prezident seçkisi olsa da, olmasa da mən tezliklə vətənə dönəcəyəm.

Turp üçün etibarnamə

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

“Tarixi unudular onu təkrar yaşamağa məhkumdur” söhbəti başımıza gəlir. Son günlər hər yerdə erməni izləri axtarırıq və ən maraqlısı odur ki, tapırıq! Bu sizə ermənilərə davanın ilkin dövrlərini - 1988-90-cı illəri xatırlatır? Mənim yadıma gəlir, o zaman insanlar pəncərələrinin şüşələrinin kəşməsində erməni xaçı görürdülər. Hətta bəzi adamlar da irəvi pəncərə qoymağa başlamışdı. Bir nəfər isə “Nizami” metrosunun üstündə xaç naxışları tapmışdı. Əcəb günlər idi... Elə başımız naxışa qarışdı, bir də gördük ölkə əlimizdən gedib.

İndi də gah hansısa kafedən Andranikin şəklini çıxır, gah məktəblilər “Cocuq Mərcanlı” dərindən çıxıb heyətdə erməni mahnısı oynayırlar. Hərçənd, ikinci halda mahnını ermənilərin bizdən oğurladığı açıqlandı, ancaq bilik gününə yaxılan ləkəni necə siləsən? Sözləşməsi, Cocuq Mərcanlıda hər obyekt açmışıq, bircə metro qalıb. Bakıdan ora metro da çəkilsə əla olar. Dəmiryolunun bir hissəsi Horadizə qədər var onsuz da. Bir vaxt Şəkide deputat seçkisi zamanı Hikmət Hacıadə namizəd imiş. Seçicilərlə görüş zamanı şəkililər namizədə deyirlər ki, haindi bəsdir demokratiyadan-zaddan qırıldıtdın, bunun gedişi uzun yol olduğunu danışmısan, bizə nağıd söhbət lazımdır, de görək sən deputat olsan bizim üçün nə edə bilərsən. Deyirlər səndən qabaq görüş keçirdən namizədin biri yolları qayımağa söz verdi, başqası qaz çəkəcək, üçüncüsü ət payladı və sairə. Hikmət bəy deyibmiş: “Şəkide metro yoxdur. Mən sizə metro çəkəcəyəm!”. Təəsüf, seçki saxtakarlığı bu gözəl təşəbbüsün reallaşmasını canlı görməyimizə imkan vermədi. Ümid edək Cocuq Mərcanlıda metro, dəniz limanı, aeroport kimi obyektlərin tikilməsini bizim nəsil görəəcəkdir.

Ancaq burda da xırda problem çıxır. Nənə və babalar notariusdan etibarnamə almasalar nəvəni qatara mindirib Cocuq Mərcanlıya apara, orda tarixi-cahanşümül-planetar qələbəmizin mahiyyəti haqda izahat verə bilməzlər. Dəmiryolu idarəsi belə qanun qoyubdur. Deyir uşaq oğurluğunun qarşısını alırsın.

Azərbaycandan qırağa uşağı valideynin icazəsi olmadan aparmaq çoxdan qadağan idi. İndi isə respublika daxilində nənə-babaya da bu qadağa qoyuldu. Belə çıxır indi bizim hər rayon özü müstəqil respublika kimi şeydir. O cümlədən, ölkə daxilində qatarlarda uşaq oğurluğu hallarının artması (biz kimik dəmiryolu idarəsinə şübhə edək) sabitliyimizə şübhə toxumları səpir, erməni dəyirmanına su axıdır, xarici qara qüvvələrin üzünü ağardır. Bu cür davam eləsə baba nəvəni, nənə isə nəvəni turp çıxartmağa da etibarnaməsiz çağırma bilməyəcəkdir.

Məncə belə lazımdır. Düzgün edirlər. Uşağı nənə-babaya etibar etmək olmaz. Birincisi onun tərbiyəsini pozurlar. Uşağı ərköyün böyüdürlər. Elə bil uşağı uşağa tapşırırsan. İkincisi, hamısı sovet dövründən qalma adamlardır, gənc nəslə isə yeni dövrə, yeni standartlarımıza uyğun böyütməlik. Ancaq bu nənə-babalar Artur Rasizadə (o birilərinin adını yazsam xoxan gəlib məni aparar) kimi gənc kadrları tanıyırlar. Hələ bu harasıdır, sən demə uşaqları oğurlayıb başqa rayonlara satmışlar. Bilmirsən buna nə ad verəsən. Dövlətimiz daima bunları fikirləşir, pensiyanın baza hissəsini sıfır tam mində bir qəpik qaldırmaq, şəkət tozunun dənəciyini beş qəpiyə salmaq kimi müterəqqi sosial addımlar atır, bunlar isə doğmaca nəvələrini satırlar. Çünki dövlətimizin kitab siyahılarından bixəbərdirlər, Gi dö Mopassanın “Gombul” əsərini oxumayıblar. Heç Makiavellidən belə xəbərləri yoxdur.

Ümid edirəm tezliklə bu kimi mənfi hallar pambıq yığımın bitmə qədər aradan qaldırılacaqdır.

Əsassız torpaq iddiaları məntiqi sonluğa doğru

Dağlıq Qarabağ probleminin, öz qonşularına qarşı əsassız ərazi iddialarının doğurduğu iqtisadi blokada Ermənistanı günbəgün daha kritik duruma soxmaqdadır. Səbəbləri qoyub nəticələrlə əlləşən təcavüzkar ölkənin indiki rəhbərliyi isə faktiki surətdə suda boğulanın saman çöpündən yapışması kimi əbəsdə bulunmaqda, uğursuz çıxış yolları aramaqdadır. İrəvan paralel surətdə Rusiya ilə Qərb arasında təhlükəli var-gəllər etməkdədir.

Düşmən ölkədən gələn son xəbərlər bu qənaəti daha da möhkəmləndirir. Reallıq belədir ki, Ermənistanın Avrasiya layihələrinə qoşulması da onun xilasına gətirməyib, iqtisadi duruma müsbət təsir etməyib. O sadə səbəbə ki, işğalçı ölkənin Avrasiya İqtisadi Birliyi və Gömrük İttifaqı üzvləri ilə quru sərhədi yoxdur (yol Azərbaycandan keçir) və blokada olan Ermənistan sovetdən qalma iqtisadi “resursları” ilə onlar üçün heç bir önəm kəsb eləmir.

Bu yandan da işğalçı qonşumuzun izolyasiya vəziyyətinə düşməsi və əsas himayəçi dövlət olaraq Rusiyanın yeni sanksiyalarla üzlənməsi, habelə silahlanma yarışında Azərbaycanla ayaqlaşmaq zərurəti onun vəziyyətini daha da ağırlaşmaqdadır. Son günlər Ermənistanda Avrasiya Birliyindən çıxmaqla bağlı artan çağırışlar da şübhəsiz ki, vəziyyətin kritikliyinin və çıxılmazlıqlarının xəbərçisidir.

Baş verənlərin fonunda Ermənistanda həm də bir demografik fəlakət yaşanır: ölkə əhalisi, onun artım tempi, doğum faizi ilbəil azalır, ölkədən köç isə güclənir. Bu isə o deməkdir ki, erməni ordusunu canlı qüvvə ilə komplektləşdirmək və işğal altındakı Azərbaycan torpaqlarına kifayət sayda hərbiçi göndərmək getdikcə çətinləşir.

Elə məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanla qonşuların təmas xətti boyu erməni mövqelərini möhkəmləndirmək üçün canlı qüvvənin çatışmaması Ermənistan Müdafiə Nazirliyini yeni qanun layihəsini parlamente göndərməyə məcbur edib (Virtualaz.org). Xəbər verilir ki, qanun layihəsinə əsasən ali məktəblərə qəbul edilənlər üçün hərbi xidmətdən möhlət hüququ ləğv ediləcək. Bu haqda erməni KİV-ləri yazıb.

İndiki qanunvericiliyə əsasən, dövlət hesabına pulsuz ali təhsil alanlar təhsil müddətini başa vurana qədər hərbi xidmətdən möhlət hüququ qazanırdı. Lakin Müdafiə Nazirliyinin təklif etdiyi qanun layihəsinə əsasən təhsilini davam

Ermənistan siyasi defoltla üz-üzə: düşmən ölkə “tikişlər” üzrə sökülür

Ordusuna çağırışçı problemi yaşayan Ermənistanın xarici borcu artır və büdcəni bir neçə dəfə üstələyir; əraziləri işğal altında saxlamaq getdikcə çətinləşir; postların bir çoxunda cəmi iki-üç əsgər saxlamaq mümkündür; **erməni nəşri:** “Hətta məktəb gözətçilərinə də xərcləri azaltmaq tapşırığı verilib...”

Ermənistanın iqtisadi-maliyyə göstəriciləri də sürətlə pisləşməkdədir. Bu xüsusda “Jamanak” qəzetinin son sayında yer alan qeydlər diqqət çəkir. Qəzet yazır: “Hökumət 2018-ci ilin büdcəsini müzakirə edib. Vitse-baş nazir Vaçə Qabriyan məlumat verib ki, indiyədək dövlət borcuna xidmət üçün təqribən 140 milyard dram ayrılıb. 2019-cu ildə isə 250 milyard dram nəzərdə tutulub ki, bu da büdcə üçün nəhəng yük olacaq. Bizim məlumatımıza görə, bütün nazirliklərə daxili qaydada tapşırılab ki, təqribən 7% həcmində öz xərclərini azaltsınlar. Hətta məktəb gözətçiləri də daxil, mühafizə əməkdaşlarına da eyni göstəriş gəlib ki, öhdədə olan vəsait kifayət eləsin. Bu zaman - iclas vaxtı belə bir rahatlıq da ifadə edilib ki, artıq gələn ildən mümkündür ki, bizim ölkə xarici borca qaytarmaq qabiliyyətində olmayacaq və defolt təhlükəsi ilə üzleşəcək”.

Bu yerdə yada salaq ki, Ermənistanın xarici borcu ilbəil artır. Artıq onun həcmi illik büdcədən (2.6 milyard) iki dəfədən də çoxdur və təxminən 6 milyard dollar təşkil edir. Bu ümumdaxili məhsulun 55%-i həcmindədir və iqtisadi ekspertlər onu çox böyük rəqəm hesab edirlər.

Əslində Ermənistan artıq iqtisadi yox, siyasi defoltla üz-üzədir. Məsələ ondadır ki,

Qarabağın işğalına görə könnüllü şəkildə Rusiyanın girovluğunu, daha doğrusu, vassallığını qəbul edən təcavüzkar ölkə getdikcə qat-qat ağır formada bu asılılığın bədelini ödəməkdədir. Qeyd olunduğu kimi, Ermənistanın durumunu qəlizləşdirən indi həm də Rusiyaya qarşı beynəlxalq sanksiyaların altını şərikli şəkildə çəkmək aqibətidir.

Təcrid vəziyyətində saxlanılan cırdan ölkənin güclü emiqrasiya hesabına ilbəil daha sürətlə boşalmasını, ölkədə faktiki surətdə iş qabiliyyəti olmayan yaşlı əhalinin qalmasını, yekun etibarilə orduya yetərli sayda çağırışçı tapılmamasını proqnoz etmək çətin deyildi. Ermənistan indi hətta bu olan-qalan əhalini də yedizdirmək iqtidarında deyil.

Qarabağa, Azərbaycan torpaqlarına əsassız iddialar davam elədikcə, ağır blokada rejimi daha da ağırlaşdıqca, Ermənistan iri iqtisadi və kommunikasiya layihələrindən kənar qaldıqca, nəhayət, kriminal “Qarabağ klani” Ermənistanda hakimiyyət əlində saxladıqca düşmən ölkənin durumu bir az da ağırlaşmaqda davam edəcək. Bunu bilmək və proqnoz etmək üçün artıq nə politoloq, nə də iqtisadçı olmağa ehtiyac yoxdur.

"Rusiyanın paytaxtında "Moskva-Baki oxu - Qafqazın yeni geosiyasetinə doğru" adlı konfrans sradan bir tədbirə bənzəmir. Hiss olunurdu ki, bu tədbirin hazırlanmasına xeyli əmək və enerji sərf olunub". "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu Rusiya paytaxtında keçirilən konfransı "Yeni Müsavat"a şərh edərkən belə dedi.

Ekspert hesab edir ki, bu tədbirin təşkili ideyası rus milli ideologiyasının daşıyıcıları sayılan Aleksandr Duqin və Aleksandr Proxanov məxsus olub: "Hər ikisi bir müddət əvvəl Bakıda olublar və açıq demək lazımdır ki, onlar Qarabağ məsələsində digər soydaşlarından fərqli yanaşma ortaya qoyur və Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılması fikrini dilə gətirməkdən çəkinmirlər. Halbuki, Rusiyanın rəsmiləri və digər ekspertlər "birinci mərhələdə Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonlar boşaldılmalıdır" fikrini səsləndirmirlər. Proxanov ölkəsində Duqindən daha tanınmış fiqurdur. Duqini Azərbaycanda Kreml sahibinə yaxın ideoloq kimi qələmə verirlər. Mənə elə gəlir ki, bu, bir qədər şişirdilmiş yanaşmadır. Bəli, Duqinin maraqlı ideyaları var və onun yazılarını müxtəlif nəşrlərdə oxuyurlar. Ancaq Proxanov ölkəsində daha eşidilən şəxsdir. Misal üçün, Duqini illərdir Rusiya televiziya kanallarında görmürəm. Proxanov isə Rusiyanın televiziya kanallarının siyasi proqramlarında daima iştirak edir və öz sözünü deyir. Heç Vladimir Jirinovski kimi hazırcavab və bərk qışqıran siyasətçi də həmin verilənlərdə Proxanovla bacara bilmir. Fikrimcə, Moskvada Rusiya-Azərbaycan əməkdaşlığına dair konfransın keçirilməsi ideyası Duqin-Proxanov cütüyünə məxsus olub, tədbirin maliyyəsini isə böyük ehtimalla rəsmi Bakı ödəyir. Belə konfranslara pul xərcləməyi doğru hesab edirəm. Sadəcə, bənzər konfransların coğrafiyasını genişləndirmək lazımdır. Konfransda Rusiya və Azərbaycandan olan deputatlar, o cümlədən qonşu ölkənin ekspertləri iştirak edə bilərlər".

E.Şahinoğlu Rusiyanın indiki hakimiyyətinin yaxın müddətdə Dağlıq Qarabağ münafişəsinin həllinə yanaşmasının dəyişəcəyini, Ermənistanla təsir edib "mərhələli həll" planını İrəvana qəbul etdirəcəyini gözləyir: "Məsələn, konfransda çıxış edənlərdən yalnız Duqin açıq şəkildə dedi ki, heç olmazsa ilkin olaraq Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 5 rayon boşaldılmalıdır. Halbuki, söhbət 7 rayonun boşaldılmasından getməlidir. Nə isə, heç olmazsa Duqin bunu deyir və Proxanov da ona dəstək verərək söyləyir ki, Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyindən çıxsa, Azərbaycanın öz torpaqlarını azad etməyə heç nə mane olmayacaq. Rusiya kommunistlərinin lideri Genadiy Züqanov da çıxışında Azərbaycanın ünvanına xoş sözlər dedi, İkinci Dünya Müharibəsində alman faşistləri üzərində qələbədə Azərbaycan neftinin rolundan tutmuş,

atasının müharibə vaxtı Bakıdakı hospitalın birində müalicəsinə qədər məqamları xatırlatdı. Ancaq təəssüf ki, Züqanov Qarabağ münafişəsinin həlli, işğal faktına son qoyulması ilə bağlı konkret fikir söyləmədi. Onun partiya yoldaşı digər tanınmış kommunist Kalaşnikov isə Azərbaycanı Avrasiya İqtisadi Birliyindən görməyi arzuladıqlarını dedi. Gərək konfransda iştirak edən azərbaycanlı deputatlardan biri Ka-

yr və s. Ancaq təəssüf ki, Kuznetsov Bakıda yaxşı tanınsa da, Moskvada o qədər də tanınmış fiqur deyil. Yaxud Sergey Markovu götürək. O da sağ olsun, Qarabağ məsələsində Azərbaycana dəstəyini əsirgəmir. Ancaq tək bu şəxslərlə kifayətlənmək olmaz. Moskvada ermənipərəst mövqedən çıxış edənlərin sayı və imkanları daha genişdir. Onlara təslim olmaq yox lazımlı gücləndirmək lazımlı

postsovet məkanındakı ölkələrin müstəqilliklərinin məhdudlaşdırılmasını hədəfləyib. Konfransda Qarabağ münafişəsinin həlli ilə bağlı səslənən fikirlərə gəldikdə isə, tədbirdə iştirak edən Rusiya Federasiya Şurasının beynəlxalq məsələlər komitəsinin sədri Andrey Klimovun fikirləri Moskvanın mövqeyində hər hansı bir dəyişikliyin baş vermədiyini nümayiş etdirir. Klimov deyir ki, Rusiya ne prokuror, nə də vəkil de-

Ekspertlərdən Moskvadakı müzakirələrə ilginç reaksiyalar

"Belə tədbirlərə pul xərcləməyi doğru hesab etmək olar..."

laşnikova cavab verib deyirdi ki, Azərbaycan Avrasiya İqtisadi Birliyində iştirakın əleyhinə deyil, sadəcə, bunun üçün Dağlıq Qarabağ münafişəsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır ki, Azərbaycan Ermənistanla eyni iqtisadi məkanda iştirak edə bilsin. Əks halda, yeni münafişə həll olunmamış işğalə məruz qalanla işğalçının eyni təşkilatla iqtisadi əlaqələr qurması mümkün deyil. Maraqlıdır ki, Moskvadakı konfransda Rusiya liberal demokratlarının lideri Vladimir Jirinovski iştirak etmirdi. Halbuki, o da Bakıya gələrək dövlət başçısı İlham Əliyevlə görüşmüşdü".

Bununla belə, politoloq Moskvada Rusiyanın tanınmış siyasətçilərinin və ekspertlərinin iştirak etdiyi konfransda işğala son qoyulması və Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılması fikirlərinin tez-tez səsləndirilməsini müsbət qiymətləndirdi: "Rusiya da siyasi və ekspert dairələrin Qarabağ mövzusunda rəyinin dəyişməsinə çalışmaq lazımdır. Rusiyada bu dairənin genişlənməsi bizim üçün vacibdir. Əlbəttə, Rusiyada Oleq Kuznetsov kimi politoloqlar da bizim üçün vacibdir. Sağ olsun, Moskvada bizim xeyrimizə lobbicik edir, Xocalı soyqırımının Dövlət Dumasında tələsinməsi üçün petisiya hazırla-

dır. Bu mənada Moskvada keçirilən konfransı vacib hesab edirəm. Hamı bilir ki, Dağlıq Qarabağ münafişəsinin həllinə kənardan təsir edə biləcək tək dövlət Rusiyadır. Ötən il Azərbaycan ordusu uğurlu hərbi əməliyyatlara baş vurduqda bizim qarşımıza alan da Rusiya oldu. Moskvada imkan vermədi ki, uğurumuzu genişləndirək və tək Lələtəpə yüksəkliyi ilə kifayətlənməyək. Ona görə də bu ölkə ilə işləmək lazımdır. Əlbəttə, mən Rusiyanın mövqeyinin yaxın zamanlarda dəyişəcəyi ilə bağlı optimist deyiləm. Ancaq bu, o demək deyil ki, əllərimizi sallayıb Rusiya-Ermənistan itifaqına seyrçi qalmalıyıq. Elə etməliyik ki, bu itifaq zəifləsin və Rusiyada Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyən siyasi və ekspert çevrəsi də formalaşsın".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli isə keçirilən tədbirlər bağlı pessimist olduğunu bildirdi: "Moskva-Baki geosiyasi məhvəri ona görə baş tuta bilməz ki, Rusiya Azərbaycanın ərazilərini işğal edən Ermənistanın hərbi-siyasi mütəfiqidir və faktiki olaraq Qarabağ münafişəsində tərəfdir. Digər tərəfdən, Azərbaycanın həyata keçirdiyi bütün enerji layihələri Rusiyanın enerji siyasətinin tam əksidir. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi inkişafını, Rusiya isə

Yeni demək istəyir ki, Rusiya hakimdir. Amma şübhəsiz ki, ədalətli hakim deyil, ola da bilməz".

Azərbaycanda Kremlin "ideoloqu" adlandırılan Aleksandr Duqinin 5 rayonun qaytarılması haqqında səsləndirdiyi fikirlərə gəldikdə isə, E.Mirzəbəyli hesab edir ki, burada qeyri-adi heç nə yoxdur: "Duqin bunu əvvəllər də səsləndirib. Moskvada, İrəvan da istəyirlər ki, Azərbaycan 5 rayonun qaytarılması ilə razılaşsın, Ermənistanla kommunikasiya bərpə olunsun, Bakı Putinin avantürist layihələrində yer alsın, vəssalam. Rusiyanın digər siyasətçiləri, texnoloqları, ekspert və politoloqları kimi Duqin də bizi tərifləyir, gücləndiyimizi, hətta Qafqazın pələnginə çevrildiyimizi deyir, Bakının və mətbəximizin gözəlliyindən danışır, vəssalam. Biz də "bəh-bəh" deyib əl çalırıq. Nəticədə isə öz məqsədlərini və bizim eşitmək istədiklərimizi deyirlər. Əsas mesaj 5 rayonun qaytarılmasıdır, yerdə qalan isə təfərrüatdır. Həm də mənasız təfərrüat. Onu da qeyd edirəm ki, Duqin bizim iddia etdiyimiz kimi, Kremlin, yaxud Putinin ideoloqu-filanı deyil. Çünki Kremlin ideologiyası yoxdur. Rusiya sovet Rusiyası deyil. Rusiyanı kapital və maraqlar idarə edir, ideologiyalar yox".

□ Cavid TURAN

5 rayon nağılı və Basarkeçər-Ağdərə dəhlizi

Elsad PAŞASOY
 epashasoy@yahoo.com

Moskvadan gələn "5 rayon söhbəti" lap bezdirib. Bu dəfə də hakimiyyət ideoloqlarından biri Aleksandr Duqin danışdı. Əslində Duqin bu ilin mayında Bakıya səfəri zamanı da 5 rayonun qaytarılması zərurətindən danışmışdı. Odur ki, bizim deputatlara Moskvada dedikləri yenilik deyil.

Aydın olan budur ki, Rusiyanın "danışan dili"ləri Kremlin maraqları uğrunda səfərbər olunub. Duqin Ermənistanı 5 rayonla qorxudur, həmkarı Proxanov da deyir Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyindən çıxsa, Azərbaycanın öz torpaqlarını azad etməyə heç nə mane olmayacaq. Məqsəd birdir-Moskva İrəvanda anti-Rusiya çıxışlarına bu sayaq cavab verir.

Diqqət edin, son vaxtlar Ermənistanla qısa fasilələrlə Avrasiya Birliyi - əslində Rusiya ilə - əlaqələrə yenidən baxılması barədə təşəbbüslər qaldırılır. Kremldəkilər də İrəvanda "satqınlar" sakitcə izləməkdədir. Ruslar anlayır ki, Soçidə qulağı çəkiləndən sonra Serj Sərkisyan açıq şəkildə Avrasiya Birliyindən çıxmaq haqqında danışa bilməz. Necə ki, Ermənistan NATO-nun iki təlimində iştirak edəndən sonra, məhz Putinin xəbərdarlığını aldığı üçün Gürcüstandakı üçüncü təlimdə iştirakdan imtina etdi. Odur ki, Avrasiya Birliyi ilə bağlı bəyanatı Sərkisyan aprel ayındakı seçkilərdə bir-bir "təyin etdiyi" deputatların dili ilə ictimailəşdirir. Rusiya ilə danışmağın yolunu tapıblar-şantaj yolu daha "rentabellidir".

Yenə nə isə qoparmaq istəyirlər. Necə ki, keçən il Rusiya səfirliyinin yumurta atəşinə tutulmasına qədər abırsızlıq elənilər, nəticədə Rusiyadan 200 milyonluq kredit, pulsuz silah, İsgəndər raketləri alındılar, Moskvada birgə hərbi birləşmə yaradıldı, KTMT-nin baş katibliyinə erməni generalı oturtuldu...

Bax, indi Rusiya da Ermənistanın şantajına şantajla cavab verir. "5 rayon nağılı" da burdan qaynaqlanır. Yaxud "Rusiya əlini üstünüzədən götürsə, Azərbaycan sizi məhv edər" tipli mesajlar da antirus meyllərinin susdurulmasına yönəlib.

Təkcə bu da deyil. Kremlin Azərbaycandan da istəkləri var. Necə ki, Rusiya kommunistlərindən biri Kalaşnikov Azərbaycanı Avrasiya İqtisadi Birliyində görmək istədiklərini deyir. 2016-cı ildə bu arzunu Rusiya XİN başçısı Lavrov Bakıda dilə gətirmişdi. Müsbət cavab almadığı üçün Moskvada Bako Saakyanla qədəh toqquşdu.

Əvvəlki illər Rusiyanın mövqeyi belə idi ki, ilkin mərhələdə 5, daha sonra Kəlbəcər, ardınca Laçın rayonları azad olunmalı, Ermənistanla Qarabağ erməniləri arasında dəhliz saxlanılmalı, Dağlıq Qarabağın statusu növbəti mərhələdə razılaşdırılmalıdır. Hətta o vaxt da biz bu planı Azərbaycanın tələvə salınması kimi qiymətləndirmişdik. "Kələntaryan"ın mövqeyi bəllidirsə, ondan Azərbaycanca xeyir ummaq sadələşməkdir. İstəyirlər ki, bir neçə rayonun azad olmasının ardınca Qarabağa rus hərbiçiləri yerləşdirilsin və məsələ bitsin. Bu hərbiçilərin gətirdiyi "sülh"ü Dnestryanıda, Abxaziya, Cənubi Osetiyada, Krımda görmüşük, hələ Əfqanıstan və Suriyanı bir kənara qoyaq.

Bəs, niyə indi daha çox 5 rayon söhbəti gedir? Niyə əvvəlki kimi 5+1, yaxud 5+2 formulundan danışılmır? Son hadisələrə diqqət yetirsək, "Rusiyanın Qarabağ nağılı"nın formatının nə səbəbə dəyişdirildiyi bəllidir.

Ermənistan hakimiyyəti bəyan etdi ki, 30 milyon dollar xərc çəkərək Vardenisdən Ağdərəyə yeni yol çəkib. (Vardenisin adı 1969-cu ildə dəyişdirilib, qədim torpağımızın adı Basarkeçərdir-E.P.) İndi Ermənistan Rusiyanın xeyir-duası ilə Basarkeçərdən basıb keçib, Kəlbəcərin dağlarını yararaq 116 km-lik asfalt çəkib Ağdərəyə. Ermənistandan Dağlıq Qarabağa çəkilən ikinci yoldur, Laçın dəhlizinin alternativini!

Ermənistan ac-yalavac vəziyyətində Qarabağa ona görə yol çəkmir ki, günün birində onu Azərbaycana bağışlasın! Bunu Duqin də bilir, Lavrov da. Bu kəsə yol savaş başlayacağı halda, Ermənistandan Qarabağa gətiriləcək tanklar üçündür. Deməli, bu səbəbdən Kəlbəcər rayonu da azad olunmalı olan rayonların siyahısından çıxarılıb. Sabah Ermənistan danışıqlar masasında bu dəhlizin "statusu" haqqında iddialar səsləndirə bilər.

Göründüyü kimi, Moskvada nə deməsindən asılı olmayaraq, Ermənistanı özündən uzaqlaşdıracaq addım atmır, mövqə qoymur. Yeri gələndə deyir "gedin, məsələni özünüz həll edin". Özümüzlə həll etmək imkanı da vermir. Necə ki, 2016-cı ilin aprelinde cəmi üç gün susdu... Gərək bizim deputatlar soruşardı ki, cənab Duqin, 5 rayondan sonra Basarkeçər-Ağdərə dəhlizinin taleyi necə olacaq?

“Yeni Müsavat”ın “Bizim qonaq” rubrikasında bu dəfə müsahibimiz iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəridir. Onunla yeni imzalanan neft kontraktını, qeyri-neft sektorunda atılan addımları, bazarlardakı bahalaşmanı və sairə dəyərləndirdik.

- Natiq bəy, yeni neft müqaviləsini necə dəyərləndirirsiniz? Sizcə, burada hansı tərəfin maraqları daha çox görünür?

- 2017-ci il şəraiti ilə və 1994-cü ilin şəraitinin fərqli olduğunu nəzərə alsaq, yeni kontrakt daha yaxşı şərtlərlə bağlandı. O zaman Azərbaycan hökuməti kontraktın tez bir zamanda bağlanmasında maraqlı idi ki, sabitlik yaransın, hakimiyyət möhkəmlənsin. Ona görə də, bəzi şərtləri qəbul etmişdi. O zaman SOCAR-ın payı 11,5 faiz civarında idi. Yeni kontraktla bu, 25 faizə qədər artdı. Pozitiv bir haldır, çünki gəlirin az qala 1/4-i SOCAR-ın payına düşür. O zaman hasilatın pay bölgüsündə ilkin mərhələdə pay bölgüsü 80 faiz beynəlxalq konsorsiumun, 20 faiz isə Azərbaycanın olmaqla ayrılmışdı. 2008-ci ilə qədər bu şəkildə davam etdi. 2008-ci ilin iyul ayında kontraktın şərtləri dəyişdi. Çünki qoyulmuş vəsait tam geri qayıtdı. Ona görə də, bu pay bölgüsü əksinə dəyişdi, gəlirlərin 80 faizi Azərbaycanın, 20 faizi beynəlxalq konsorsiumun oldu. Ancaq Azərbaycan əməliyyat xərclərini öz üzərinə götürdüüyü üçün, 5 faiz əməliyyat xərclərinə çıxırdı. Hazırkı müqavilə də 75 faiz Azərbaycanın, 25 faiz beynəlxalq konsorsiumun olmaqla nisbətində müqavilə bağlanılıb. Bu çox yaxşı göstəricidir. Ancaq bəzi detallar var ki, biz bilmirik. Səmt qazı ilə bağlı məsələ açıq qalıb. Ötən müqavilədə səmt qazı Azərbaycan puluz verilmirdi. O zaman qazın 1000 min kubmetr 8 dollar idi, çox ucuz idi. Bu sanki Azərbaycana hədiyyə olundu. O zaman qazın gəlirlilik baxımından ələ bir əhəmiyyəti yox idi. İndi qazın qiyməti kifayət qədər yüksəlib. Səmt qazının Azərbaycana hansı şərtlərlə verilməsi bəlli deyil. Bu çox vacib məsələdir. Çünki söhbət ildə 2-3 milyard kubmetr qazdan gedir. Bu da Azərbaycan əhalisinin istehlakına bərabər həcmdir. Digər məsələ vergilərlə bağlı idi. 1994-cü ildə bağlanan müqavilədə xarici şirkətlərə ciddi vergi güzəştləri tətbiq olunurdu. İndiki müqavilədə bu vergi güzəştlərinin qalıb-qalmayacağı barədə də bir məlumat yoxdur. Onu ictimaiyyətə təqdim etdikdən sonra bizim də araşdırma aparacağımız üçün imkan yaranacaq. İlkin təəssürat belədir ki, bu, Azərbaycanın xeyrinə olan bir kontraktdır.

- **Hasilatın azalması Azərbaycan neft sənayesinə necə təsir edəcək?**

- Əslində birinci müqavilənin bitməsi 2024-cü ilə təsadüf edirdi. İndi 7 il öncədən bu kontraktın bağlanmasının əsas səbəblərindən biri hasilatın kəskin azalmasının qarşısını almaq idi. Söhbət Azərbaycanın daha yüksək həcmdə neft

“Azərbaycanda kərə yağı

Gürcüstandan 40-45 faiz bahadır”

Natiq Cəfəri: “1 hektar şoran torpağı normal hala gətirmək üçün 10-12 milyon dollar lazımdır”

“Amerikada 12 hektar pambıq sahəsinə qulluq üçün 1 nəfər lazımdır, bizdə isə 10 hektara 25 nəfər”

hasil etməsindən getmir. Hasilatın pik vaxtında Azərbaycan günə 1,1 milyon barel neft çıxarırdı. İndi isə təqribən gündəlik, 680-700 min barel neft çıxır. Bu da azalmağa doğru gedir. Bu ilin ilk 7 ayında hasilatda 9 faiz azalma qeydə alınıb. Bu kontraktın əsas məqsədi hasilatın azalmasını qarşısını almaqdır. Hökumətin istədiyi odur ki, gündəlik hasilat ən azı indiki səviyyədə - 700 min barel səviyyəsində saxlanılsın. Bunun üçün müəyyən zamana ehtiyac var. Müqavilə bu gün imzalanırsa da, bunun reallaşması üçün azı bir neçə il vaxt lazımdır. Bu bir neçə il ərzində hasilat yenə azalacaq. Gələn il də, 2019-cu ildə də hasilatın kəskin düşmə ehtimalı var. Lakin 2020-ci ildən sonra hasilat bərpa olunaraq bugünkü səviyyəyə çata bilər. Bundan daha artıq olmayacaq.

- **Azərbaycanda qızıl istehsalı ilə bağlı da yeniliklər var. “Uğur” yatağında hasilata başlanılıb. Ölkəmiz qızıldan nə qədər qazanır?**

- İstehsal həddindən artıq küzür. Ötən il cəmi 17 milyon dollarlıq hasilat olmuşdu. Başqa ölkələrlə, məsələn, Rusiya ilə müqayisədə bu çox aşağı rəqəmdir. Orada söhbət milyardlardan gedir. Ona görə də, qızıl yataqlarının işlənməsi əlavə iş yerlərinin yaradılması baxımından önəmlidir. Ancaq ölkə iqtisadiyyatına ciddi bir təsir göstərə biləcəyini demək olmaz. İllik istehsal təxminən 5-6 ton arasındadır. Bu sahədə də beynəlxalq konsorsium fəaliyyət göstərir, İsveçrə və Britaniya şirkətləridir. Burada da hasilatın pay bölgüsü var. Bütün xərclər çıxıldıqdan sonra hasilatın pay bölgüsü aparılır. Azərbaycana çatan hissəsi Mərkəzi

Bankda saxlanılır.

- **Qeyri-neft sektorunda gömrük işləri necə dəyərləndirirsiniz?**

- Qeyri-neft sektorunda Azərbaycan üçün ən önəmli sahələrdən biri kənd təsərrüfatıdır. Bu sektorun inkişafı üçün kifayət qədər münbit şərait var. Ancaq təəssüf ki, kənd təsərrüfatında atılan addımlar sistem-siz şəkildə həyata keçirilir. Qəbul olunmuş “Yol xəritəsi”ndə dünya təcrübəsində zidd olaraq nə zaman kəsimi müəyyən olunub, nə də maliyyə mənbələri göstərilib. Kənd təsərrüfatının ən böyük problemi maliyyə mənbələrinin olmamasıdır. Fermerlərə uzunmüddətli, çox aşağı faizli və ya faizsiz kreditlər verilməlidir ki, onlar öz sahələrində müəyyən uğurlar qazana bilsinlər. Türkiyədə “Ziraat” Bankı məhz bunun üçün qurulub, bu günə qədər də kənd təsərrüfatında çalışan fermerlərə faizsiz kredit verməklə məşğuldur. Azərbaycanda ələ sahələr prioritet elan olunub ki, onların inkişafına illər lazımdır. Məsələn, baramaçılığın inkişafına bu gün qərar verirsinizsə, onun reallaşması üçün tut ağacları əkilməlidir. Tut tınglərinin böyüməsi üçün isə 6-7 il zaman lazımdır. Baramaçılığın inkişafı üçün bu qədər zamana ehtiyac var. Fındıqçılığın inkişafı da bu qəbildəndir. Fındıq kollarının əkilməsi və bar verməsi üçün ən azı 6 il lazımdır. Bir fermer düşünün ki, o həm götürdüüyü krediti 6 il ərzində heç bir gəlir əldə etmədən qaytarmalıdır, həm də ailəsini dolandırmalıdır. 6 ilə indiki faiz nisbəti ilə götürdüüyündən iki qat artıq pul ödəyir və hələ bu müddətdən sonra fındıq bağından gəlir əldə etməyə başlayır. Bu isə fermerlər üçün sərfəli deyil. Ona görə

de bu sahədə ən böyük problem uzunmüddətli və çox aşağı faizli kreditlərə çıxış imkanlarının olmasıdır. İkinci ən böyük problem dövlətin sovet dövründə olduğu kimi bütün sahələrdə qərarverici, diqtəedici olmağa çalışmasıdır. Əslində isə dünyanın hər yerində insanın maraqlarını idarə edən sistem uğur qazanır. Azərbaycan hökuməti anlamalıdır ki, insanın maraqlarını öyrənib onu idarə etmək, təşviq etmək lazımdır.

Dövlətə pambıq lazım ola bilər, ancaq bunun üçün əmrə pambıq əkdirmək yox, bu sahəni stimullaşdırmaq lazımdır. Təşviqədiçisi proqramlar hazırlamaq olar ki, insanlar özləri bunda maraqlı olsunlar. İndi isə bütün qərarlar yuxarıdan verilir və effekti olmayan bir sovet ənənəsidir. Azərbaycan hökuməti pambıqçılıqda əl əməyinə üstünlük verir və yeni iş yerlərinin yaranmasına çalışır. Bu isə yanlış yanaşmadır. Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinə bax-

- **ABAD xidmətin yaradılması müsbət bir hal olsa da, bu həm də bir etirafdır. O deməkdir ki, ənənəvi dövlət qurumları hökumətin siyasətini həyata keçirə bilmir. O zaman bu qurumlar ya dəyişdirilməlidir, ya da birləşdirilməlidir. Buna rəğmən paralel strukturlar yaradılır. ABAD-ın yaradılması həmin paralel strukturların bir təzahürüdür.**

- **Sonuncu bahalaşma göstərdi ki, manatın sabitliyi heç də iqtisadi sabitlik demək deyil. Manat sabit qalsa da, qiymətlər qalxmaqda davam edir? Səbəblər nədir?**

- Səbəblər müxtəlifdir. Kərə yağının bahalaşmasının sə-

qiymətini artırmaq məcburiyyətində qalırlar ki, xərclərini ödəyə bilsinlər.

- **Gömrükdə rəsmiləşdirilmənin ciddi təsiri varmı? Çünki əvvəllər idxal məhsullarının bir hissəsi gömrük rüsumundan yayınma bilirdi və daha ucuz başa gəlirdi.**

- Tamamilə doğrudur. İş adamları da etiraf edirlər ki, korrupsiya mühiti olanda onları vəziyyəti daha yaxşı imiş, çünki idxal daha ucuz başa gəlirmiş. İndi rəsmi ödənişlərin artması xərcləri artırır və malın bazara daha baha çıxmasını səbəb olur.

“Hökumətin istədiyi odur ki, gündəlik hasilat ən azı indiki səviyyədə - 700 min barel səviyyəsində saxlanılsın”

saq görürük ki, əl əməyi azaldıqca rentabellik artır. ABŞ dünyada ən çox pambıq istehsal edən ölkələr arasında ilk üçlükdədir. Orada 12 hektar pambıq sahəsinə qulluq üçün 1 nəfər lazımdır. Bizdə 10 hektara təxminən 25 nəfər düşür. Çox ciddi disbalans var. Əl əməyinin artması həm məhsuldarlığı aşağı salır, həm də rentabelliği azaldır. Kənd təsərrüfatının istehsalını artırmaq istəyirsinizsə, gözləntilərimizi 5 il irəli çəkməliyik, 5 il ciddi bir inkişaf gözləməliyik. Digər tərəfdən, milyardlarla vəsait yatırılmıyır. Azərbaycanda ən böyük problemlərdən biri şoranlaşmış torpaqlar problemidir. 1 hektar şoranlaşmış torpağı normal hala gətirmək üçün təqribən 10-12 milyon dollar pul lazımdır. Şoranlaşmış torpaqların tamamının münbit hala gətirilməsi üçün 10 milyard dollara yaxın pul lazımdır.

- **ABAD mərkəzinin yaradılması bu sahədə töhfə verə bilərmi?**

bəbi dünya bazarında kərə yağının qiymətinin qalxmasıdır. Avropa bazarlarında kərə yağının qiyməti 20-25 faiz qalxıb. Ancaq maraqlısı odur ki, kərə yağının qiymətinə görə Azərbaycanla Gürcüstan arasında 40-45 faiz fərq var. Bu artıq sual doğurur ki, məsafə təxminən eynidirsə, qiymət niyə fərqlidir? Burada gömrük rüsumu, korrupsiya və sair amillər rol oynayır. Avropadan gələn malların qiymətinin qalxmasında avronun manata nisbətən kəskin bahalaşması rol oynayır. Manat avro qarşısında 15 faiz dəyər itirib, avrozonadan gətirilən məhsulların qiymətində təqribən o qədər artım baş verib. Dollarla idxal olunan məhsulların bahalaşmasının səbəbi isə psixoloji səbəbdəndir. İş adamları hələ də gözlənti içərisindədirlər ki, məzənnə qalxacaq. Bu da qiyməti artırır faktordur, iş adamları risk marjını qiymətin üzərinə gəlirlər. Digər bir amil odur ki, başqa sahələrdə qiymət artımı ilə üzleşən iş adamları öz məhsullarının da

- **Daxili istehsal olmayan məhsula yüksək gömrük rüsumunun tətbiq olunması nə dərəcədə doğrudur? Çünki burada daxili bazanın qorunmasından söhbət gəlmir?**

- Gömrük rüsumunun bir məqsədi var - daxili bazarı qorumaq. Azərbaycanda ələ sahələr var ki, daxili istehsal olmasa da, 36 faiz gömrük rüsumu tətbiq olunur. Bu absurd yanaşmadır və qiymət artımına səbəb olur. Ölkəmizdə dərman istehsal yoxdur, ancaq gömrük rüsumu tətbiq olunur. Yerli istehsal olsaydı, idxalı azaltmaq yerli məhsulu təşviq etmək üçün bu tətbiq olunsaydı, məntiqli olardı. Azərbaycanda avtomobil istehsalı yoxdur, lakin dünyada ən yüksək aksiz vergisi bizdə tətbiq olunur. Yerli istehsal olmadığı sahələrdə gömrük rüsumu azaldılmalıdır ki, bazarda idxal məhsulları bir qədər ucuzlaşsın.

□ Nərgiz LİFTİYEVA
Foto: Məhəmməd TÜRKMƏN

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağlıq Qarabağ konfliktinin dinc yolla, ədalətli həll olunmasında sözsüz ki, beynəlxalq miqyasda aparılan təbliğati işlərin məxsusi rolu var. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların, BMT və ATƏT-in, Avropa Şurası və İƏT-in, Avroparlamentin Dağlıq Qarabağa dair ədalətli qərar və qətnamələri öz yerində, sözsüz ki, dünya ictimaiyyətinin məsələ ilə bağlı dolğun məlumatlandırılması da az önəm daşmır.

Bu arada Moskvada "Prezident-hotel"də Azərbaycan-Rusiya münasibətləri və Dağlıq Qarabağ probleminin mümkün həll perspektivlərinə həsr olunan maraqlı bir tədbir keçirilib. Xəbər verdiyimiz kimi, "Moskva-Bakı oxu: Qafqazda yeni geosiyasətə doğru" mövzusunda keçirilən və Rusiya Dövlət Duması və Azərbaycan Milli Məclisi deputatlarının, Rusiyanın və Azərbaycanın elmi-siyasi dairələrinin nümayəndələrinin və ekspertlərinin qatıldığı konfransın məqsədi iki ölkə münasibətlərinin hazırkı səviyyəsini və inkişaf perspektivlərini müzakirə etmək olub.

Konfrans giriş sözü ilə aşan rusiyalı politoloq və Avrasiya inteqrasiyası üzrə ideoloq, Kremlə yaxınlığı ilə tanınan Aleksandr Duqin Dağlıq Qarabağ kontekstində də bəzi diqqətçəkici açıqlamalar verib. Məsələn, Duqin deyib: "Bu gün Moskva-Bakı oxundan danışmaq ona görə vacibdir ki, Azərbaycan əvvəlki Azərbaycan deyil. Böyük uğurlar əldə edib və sürətlə inkişaf edən ölkədir. Oturuşmuş, suveren, güc toplayan dövlətdir. İkincisi, İlham Əliyevin siyasətidir - hansı ki, son onillikdə böyük nəticələr verir. Əvvəllər bizim ölkələrimiz arasında səriniş kimi görünən münasibətlər bu gün Rusiya-Azərbaycan strateji tərəfdaşlığına çevrilib. Pre-

Moskvadan müəmmal Qarabağ ismarışı - yenə "5 rayon"...

Kremlin "danışan dilləri" nə inanmaq mı? Rusiya Azərbaycanı "Cənubi Qafqazın pələngi" sayırsa, o zaman nədən konfliktin həllində "pələng"ə mane olur?

zidentlərin şəxsi münasibətləri burda böyük rol oynayır. Prezidentlər və dövlətlər yaxınlaşır, ancaq xalqlar bunu hiss etmir. Bu yaxınlaşma və strateji tərəfdaşlıq iki xalqın nümayəndələri arasında təmaslar vasitəsilə möhkəmlənə bilər".

Qarabağ münaqişəsindən danışan Duqin konfliktin Moskva-Bakı geosiyasi oxunun möhkəmlənməsinə mane olduğunu söyləyib. "Rusiya bu münaqişədə vasitəçi kimi çıxış edir və biz onun yenidən alovlanmasından qaçmağa çalışırıq. Lakin bizi bu gün status-kvo da qane etmir. Və mənə, indiki status-kvo heç münaqişə tərəflərinin özlərini də qane etmir. Ermənistan Qarabağı nəzarətdə saxlayır, lakin dünya ictimaiyyəti kimi Rusiya da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Problemin güc yolu ilə həlli yoxdur. Lakin biz indi elə məqama gəlib çatmışıq ki, münaqişənin həllində irəli getmək lazımdır", - politoloq vurğulayıb.

A.Duqin əmindir ki, Azərbaycan ciddi şəkildə güclənir, möhkəmlənir. Və regionda qüvvələr balansı dəyişir: "Bəli, Ermənistan Rusiyanın dostu və tərəfdaşdır, ancaq bununla belə Rusiya Azərbaycanı da dost və tərəfdaş kimi qəbul edir. Ölkələr arasında o

cümlədən hərbi sahədə yaxınlaşma baş verir. Lakin bizim Azərbaycanla dostluğumuz Ermənistanla qarşı deyil, bu, belə qəbul edilə bilməz. Yaxud əksinə. Münaqişənin həlli yolu nədir? Ermənistan şübhəsiz ki, işğal edilmiş rayonlardan 5-ni Azərbaycana qaytarmalıdır. Təkrar ediram ki, bizə irəli getmək lazımdır".

"Azərbaycan - bu gün Cənubi Qafqazın pələngidir və müstəqil suveren qütbə mülkiyyətdir". Musavat.com-un məlumatına görə, bunu da Duqin söyləyib. Onun sözlərinə görə, İlham Əliyevin siyasəti çox mühüm bəhrələr verib. "Əgər əvvəllər Azərbaycanla Rusiyanın münasibətləri səriniş idi, hazırda biz daha çox strateji tərəfdaşlarıq. Azərbaycanın beynəlxalq rolu sürətlə artır. Hamımıza məlumdur ki, Bakı Rusiya ilə Türkiyə arasında konfliktin nizama salınmasında böyük rol oynayıb. Rusiya-İran-Azərbaycan üçlüyünün də rolu artır", - deyərək rusiyalı analitik əlavə edib.

Öz növbəsində Kremlə yaxınlığı ilə seçilən yazıçı-publisist Aleksandr Proxanov deyib ki, Azərbaycan bu gün regiona yeni baxışı müəyyən edir. "Azərbaycan özünün harmonik və harmoniya laşdıran mövqeyini tapmağa nail olur. O, bu və ya digər itti-

faqa meyl etmir. Azərbaycan Rusiya və Türkiyə, habelə Rusiya və İranla münasibətlərdə harmoniya rolunu üzərinə götürmək istəyir. Azərbaycan diplomatlarının yeni nəslində problemləri uğurla həll edir, hansı ki, bu problemlərin həllindən bütün dünya aslıdır".

Rusiyanın tanınmış politoloq və ideoloqlarının dilində Azərbaycanın ünvanına səslənən bu kimi sözlər bizə nə qədər xoş gəlsə də, əfsus ki, Qarabağ ixtilafının həlli üçün yetərli deyil. Çünki rəsmi Kreml hələ də münaqişənin həllinə ciddi şəkildə girişməkdə həvəsli görünmür - hərçənd, Duqin etiraf edir ki, münaqişə Bakı-Moskva geosiyasi oxunun güclənməsinə mane olur. Belədirsə, o zaman nədən Rusiya onun çözümünü tezləşdirmir - əlində unikal imkanlar ola-ola?!

Biz əlbəttə ki, Duqinin dilindən də səsləndiyi kimi, Rusiyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımasını yüksək qiymətləndiririk. Ancaq eyni zamanda Kremlin Ermənistanı işğalçı kimi tanınamaması və işğalçı ilə geniş siyasi-hərbi iş birliyində bula-naraq, onu hər cür himayə eləməsindən də məmnun deyilik.

Nəhayət, bizə Duqinin vurğuladığı kimi, işğal altındakı 5 rayon yox, 7 rayon və üstəgəl, Dağlıq Qarabağın işğalçı qüvvələrdən azad edilməsi lazımdır. 5 rayon məsələsi isə belə görünür ki, Moskvaya Qarabağ problemini hansısa mərhələdə dondurmaq qarşılığında Azərbaycanı da Avrasiya layihələrinə qoşmaq üçün lazımdır.

Odur ki, A.Duqinin Azərbaycanı ünvanlı yuxarıdakı açıqlamalarını nə qədər xoş məram təzahürü kimi qəbul etməyə çalışsaq da, sonadək bunu bacarmırıq. Onun Moskvanın adından səsləndirdiyi yeni Qarabağ mesajları da eləcə. Hər halda Azərbaycan gerçəkdən də "Cənubi Qafqazın pələngidir"se, o zaman nədən Moskva bu "pələng"ə Dağlıq Qarabağ ixtilafını hər hansı yolla həll edib öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə ona mane olur?

Sual əslində ritorik xarakterlidir. Çünki Duqin də, Kremlin digər "danışan dilləri" də yaxşı bilirlər ki, Moskva Bakı ilə münasibətlərdə olduğu kimi görünmür. Yəni Qarabağ məsələsi də daxil, münasibətlərdə səmimi deyil. Bu səmimiyyət olmayınca konfliktin həlli tezləşməyəcək. Demək, Rusiya-Azərbaycan əlaqələri də heç vaxt arzu olunan yüksək səviyyəyə qalxmayacaq.

"Biz olmasaq, Azərbaycan Qarabağı çoxdan yemişdi-rusiyalı hərbi ekspert"

"Komsomolskaya Pravda"nın hərbi məsələlər üzrə eksperti, sovet və rus hərbi jurnalisti, polkovnik Viktor Baranets Ermənistanla bağlı maraqlı açıqlama verib. Hərbi ekspert İravanın son vaxtlar Qərbə meyl etməsinə, ikili oyun oynamasına toxunaraq deyib:

"Mən sizə daha artığını deyəcəyəm. Bu haqda açıq danışmağın vaxtıdır. Bu yaxınlarda Ermənistanın bir yoldaş zəng vurub - hansı ki, Ermənistan deyəsən bizim KTMT üzrə müttəfiqimiz sayılır. Və o, birdən deyir: bizim yoldaşlar amerikalılardan pul istədilər, onlar da verdilər. Belə çıxır ki, Moskva orada baza saxlayır, Qarabağa görə Azərbaycana qarşı dayanır, ermənilər isə belə. Bu ki, mühüm amildir. Əgər orada bizim bazamız olmasaydı, Azərbaycan Qarabağı çoxdan yemişdi. Yəni bizim müttəfiqlərimizin sıralarında bu cür vurnuxmalar var və bu haqda açıq danışmaq lazımdır".

Türkmən məsələsi

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Və ya İraq türkmənlərinin taleyi bizi nədən narahat etməlidir?

Simali İraqda kürd referendumu Yaxın Şərqdə həyəcan yaradıb. Məsud Barzaninin sentyabrın 25-də kürdlərin müstəqillik referendumu keçirməsi qərarı təkə İraq deyil, bütövlükdə regionu görüb. Türkiyə, İran kimi qonşu ölkələr, o cümlədən Rusiya və ABŞ kimi böyük güclər Barzaniyə referendum keçirməklə bağlı çağırış edib.

Son olaraq sentyabrın 14-də həm BMT heyəti, daha sonra isə ABŞ nümayəndələri ilə Barzani arasında uzun-uzadı danışıqlar aparılır. İraq saytlarının saydığına görə, ABŞ prezidentinin İŞİD-lə mübarizə üzrə təmsilçisi Bredli Makqurkun Barzani qrupunu hədələyərək referendumun ağır nəticələr verəcəyini bildirib. Mediada Barzaninin yaxın zamanlarda referendum qərarından çəkiləcəyi ilə bağlı ehtimallar yer alıb.

Ancaq baş tutub-tutmamasından asılı olmayaraq kürdlərin müstəqillik referendumundan ən çox zərər görə biləcək etnik qrup türkmənlərdir. Məsələ ondadır ki, hazırda Kerkük də daxil olmaqla İraq kürd muxtariyyəti və mərkəzi Bağdad hökuməti arasında mübahisəli ərazilər əsasən türkmən torpaqlarıdır. Yeni müstəqil kürd dövləti yaranacağı təqdirdə İraq türkmən xalqı və sahib olduğu torpaqlar faktiki olaraq iki dövlət - İraq və Kürdüstan arasında bölünəcək. Bu isə tarixi baxımdan bir xalq üçün böyük travma deməkdir.

Problem həm də ondadır ki, İraqda, xüsusən də qədim yaşayış məskənlərində türkmənlərin sayı sürətlə azalır. Daha əvvəl İraqın mərkəzində şimaldan cənuba doğru yayılan türkmənlər son 30-4-ildə sürətlə köçüb. Türkmənlərin bir qismi Bağdad, Kərbəla, Bəsra kimi böyük şəhərlərə köç edib. Bir qismi isə ümumiyyətlə, ölkəni tərk edərək Türkiyə, Avropaya və dünyanın başqa-başqa ölkələrinə sığınib. 2013-cü ildə keçirilən sonuncu rəsmi siyahıya almanın nəticələrinə əsasən, İraqda 3 milyon türkmən əhali yaşayıb. Ancaq 2014-cü ildə İŞİD hücumları ilə türkmənlərin böyük bir qismi evlərini tərk edərək ölkə xaricinə, o cümlədən böyük şəhərlərə sığındı. Eyni zamanda çoxlu sayda türkmən İŞİD terroru nəticəsində öldürülüb, Təlafer kimi ən böyük türkmən şəhəri 3 ildən artıq İŞİD işğalı altında qaldıqdan sonra əhalisinin böyük qismini itirdi. Səddam Hüseyn dönməndən başlayaraq İraqda baş verən müharibələr, o cümlədən Amerika işğalı nəticəsində türkmənlərin kompakt yaşadığı bölgələr sürətlə boşalıb. Boş qalan bölgələrə, xüsusən də Kerkük kimi zəngin enerji ehtiyatlarına malik bölgələrə ərəb və kürd əhalinin yerləşməsi müşahidə olunub.

Hazırda 1,4 milyon əhalisinin olduğu ehtimal edilən Kerkükdə əsas çoxluq 2003-cü il işğalından sonra Kerküke yerləşmiş kürdlərdən ibarətdir. İkinci yerdə ərəblər (*Səddam Hüseyn zamanında Kerküke yerləşərək çoxluğa çevriliblər - K.R.*) və 3-cü etnik qrup olaraq türkmənlərdir. Ancaq bütün bunlar, xüsusən də kürdlərin Kerkükdə çoxluğa çevrilməsi İraqda 1950-ci illərdə kommunistlərin hakimiyyətə gəlməsindən sonra Molla Mustafa Bərzaninin Kerkükü idarə etməsi və bu zaman şəhərə kürd köçünün yaşanması ilə izah olunur.

Kerkükü önəmli edən əsas detallardan biri də 140 milyard barel hesab edilən İraq neft ehtiyatının 20 faizinin bu ərazidə yerləşməsidir. Hətta hazırkı ucuz qiymətlərlə belə Kerkükün yeraltı sərvətinin dəyəri milyardlarla dollarla ölçülür. Bu səbəbdən Kerkük indi həm Bağdad, həm də Barzani ilə yanaşı İraq faktiki olaraq nəzarət edən ABŞ üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Barzaninin referendum keçirməsi və hətta kürdlərin müstəqillik qərarı alması hələ müstəqil kürd dövlətinin yaranması demək deyil. Çünki qarşıda hələ uzun bir proses var. Ancaq istənilən halda referendum və kürdlərin siyasi tələbləri nəticə etibarilə türkmənlərin taleyinə təsir edəcək. 2014-cü ildən sonra kürd muxtariyyətinin təsdiqlənmiş sərhədlərindən kənara çıxaraq böyük əraziyə sahiblənən kürdlərin tələb etdiyi torpaqlar türkmən bölgələridir. Həm Kerkük mübahisəsi, həm də digər türkmən bölgələrinin taleyi hazırda faktiki olaraq təhlükə altındadır.

Təəssüf ki, 3 milyonluq türkmən toplumunun vahid mərkəzdə birləşməsi, İraqda siyasi və ya ən azından mədəni muxtariyyət əldə etməsi şansı olsa da, bu şans zamanında, xüsusən də 2014-cü ildə baş verən proseslərdə lazımlıca dəyərləndirilmədi.

Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq sazişi imzalanmasına hazırlıq gətirdiyi bir vaxtda Avropa Şurasının baş katibi ölkəmizi hədələyən bəyanatla çıxış edib. Avropa Şurasının baş katibi Tyorbyorn Yaqland bildirib ki, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin qərarına rəğmən, rəsmi Bakı siyasi məhbuslar İlqar Məmmədov və digər siyasi məhbusları azadlığa buraxmaqdan imtina edib, ona görə də Azərbaycanla qarşı misli görünməmiş hüquqi hərəkət - Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılması lazımdır.

Azərbaycanın Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov isə Yaqlandın çağırışına sərt cavab verib. S.Seyidov bildirib ki, Avropanın içərisində püxtələşmiş, formalaşmış, Azərbaycanı istəməyən qüvvələr fəxrliyərlər ki, Azərbaycanı Avropa Şurasından çıxartsaq, bununla dünya dağılacaq: "Vallah, dünya da dağılmayacaq, problem də olmayacaq. Problem daha çox Azərbaycan üçün yox, Avropa Şurası üçün olacaq. Rusiya çıxırdı Avropa Şurasından, nə oldu? Hər iclasda müzakirə olunur ki, Rusiyani hansı yolla qaytaraq".

Bununla belə, nümayəndə heyətinin rəhbəri Bakının Avropa Şurası ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu bildirib və mövcud problemlərin həllində maraqlı olduğunu deyib: "Dünyanın ən aparıcı neft şirkətləri 2050-ci ilə qədər Azərbaycanla "Azəri-Çıraq-Günəşli" ilə bağlı müqavilə imzaladılar. Orda TAP, TANAP məsələsi, Avropa-Azərbaycan əlaqələri baş nazirlər, nazirlər, siyasətçilər tərəfindən təqdim olundu. Ele bilirsiniz, bu bizi istəməyən qüvvələrə xoş gəlir? Ona görə əllərindən gələni edirlər ki, Azərbaycanı tənqid etsinlər, layiq olmayan dövlət kimi təqdim etsinlər, Avropa Şurasından çıxarsınlar, Avropa Parlamentini ilə münasibətləri korlasınlar, Avropa Şərq Tərəfdaşlığı Programından uzaqlaşdırınlar. Təbii, onlar bu mübarizəni, müharibəni aparırlar. Siz görmüsünüzmü, bizdə problem olduğuna görə kimse Azərbaycandan im-

Azərbaycanı Avropa Şurasından çıxarmaq hədəsinə Bakıdan iki fərqli reaksiya

Səməd Seyidov: "Vallah, dünya da dağılmayacaq, problem də olmayacaq"

Elçin Mirzəbəyli: "Görünür, yeni əsrin layihəsi hansısa dairələri ciddi şəkildə narahat edir"

Elşən Mustafayev: "Məsələlərin belə bir mərhələyə çatmasına yol vermək olmaz"

tina etsin? Ancaq biz problemləri həll edirik. Məsələn, bu yaxınlarda Mehman Əliyevlə bağlı addım atıldı. Mən sizə də müsahibəmdə demişdim ki, tələsməyən, bununla bağlı araşdırmalar gedir. Onunla yanaşı Nardaran hadisələrində iştirak edən şəxslər, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmətsiz yanan cənab Lapshin azadlığa buraxıldı. Yeni proses gedir".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Yoqland ilk dəfə deyil Azərbaycanı hədələyir: "Bu şəxsin ölkəmizə qarşı mövqeyi bəllidir. Amma Yoqlandın Bakıda Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının işlənilməsi üzrə yeni Sazişin imzalanması mərasimindən bir gün öncə belə bir açıqlama ilə çıxış etməsi maraqlıdır. Görünür yeni əsrin layihəsi hansısa dairələri ciddi şəkildə narahat edir. Əks təqdirdə bu önəmli hadisə öncəsi ölkəmizə qarşı təbliğat kampaniyasının yeni dalğası başlanılmazdı. Bununla yanaşı, Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarılacağı barədə hər hansı

bir addımın atılacağını gözləmirəm. Eyni zamanda hesab edirəm ki, xüsusilə ağır cinayət törətməyən və ictimai təhlükə yaratmayan, bəzi təşkilatlar tərəfindən həbsləri siyasiləşdirilən insanların cəzalarının yerə qalan hissəsindən azad edilməsi yaxşı olardı. Radikal düsturlu hörmətsiz yanan cənab Lapshin azadlığa buraxılmasını "hakimiyyətin geri çəkilməsi" kimi qiymətləndirmirəm. Əksinə, irəli addım atması kimi dəyərləndirirəm. Azərbaycanla mütəmadi olaraq əfv sərəncamları imzalanır, amnistiya aktları qəbul edilir. Və bütün bunlar da dövlətin öz iradəsi ilə həyata keçirilir. Digər tərəfdən, eger kimlərsə Azərbaycanın əleyhinə qaryaxma kampaniyası aparmaq istəyirlərsə, ilk növbədə mümkün qədər bu bəhanələri onların əlindən almaq lazımdır. Bəhanə qalmadıqdan sonra isə belələrini ifşa etmək daha asan olur".

Politoloq Elşən Mustafayev isə bildirdi ki, hər hansı dövlətin Avropa Şurasından çıxarılması asan məsələ deyil: "Bu prosese qədər bir sıra prosedurlardan keçirilməlidir. Avropa Şurasına üzv olan dövlətlərin qurum qarşısında öhdəlikləri var və bu öhdəliklərə hər bir dövlət imza atıb. Bu gün Avropa Şurası rəhbərliyi Azərbaycan hökumətinin bu öhdəliklərin bəzilərini yerinə yetirmədiyini bəyan edir. Bu üzdən Avropa Şurası təcrübəsinə əsaslanaraq demək olar ki, verilən bəyanatlar Azərbaycanla bağlı hansısa qərarların verilməsi ilə nəticələnməz. Amma düşünürəm ki, bu, üzvlükdən çıxarılmayacaq yox, ilkin mərhələdə səsvərmə hüququnun əlindən alınması ilə həyata keçirilə bilər. Rusiya ilə bağlı verilən qərar bu istiqamətdə bir presedentdir. Sadəcə, Rusiya böyük və hərbi cəhətdən güclü dövlət kimi buna müqavimət göstərə bilər, amma Azərbaycan üçün bu problemlər yaraşmaz. Hesab edirəm ki, məsələlərin belə bir mərhələyə çatmasına yol vermək olmaz. Heç kim demir ki, səslənən iradların hamısı qeyd-şərtsiz qəbul edilsin. Sözsüz ki, razılaşılmayan mübahisə predmeti ola biləcək məsələlər də ortada olacaq. Amma bu gün Azərbaycanla qarşı Avropa Şurasının söylədiyi iradların bir çoxunu çox rahatlıqla aradan qaldırmaq mümkündür və bundan hökumət heç nə itirməyəcək, əksinə həm ölkə daxilində həm də ölkə xaricində bu addımlar təqdir olunacaq, müsbət qarşılanacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Azərbaycan məktəbində erməni musiqisi? - daha bir plagiat qalmaqalı

Tanınmış musiqişünas: "O əsər Fikrət Əmirova aid deyil" - bəstəkarın itən əsəri haqda ilgincliklər

"Bilik günü"ndə Masazır məktəbində təqdim olunan rəqs kompozisiyası qalmaqala səbəb olub. Belə ki, qəsəbədə yerləşən 3 saylı məktəbdə açılış mərasimi zamanı şagirdlər xüsusi rəqs kompozisiyası hazırlayıblar. Valideynlərdən birinin sosial şəbəkədə yazdığına görə rəqs üçün seçilən musiqi erməni bəstəkarı Ara Gevorgyanın "Artsax" kompozisiyası olub.

Qalmaqala bağlı adı çəkilən məktəbin direktoru açıqlama verərək bildirib ki, təqdim olunan musiqi görkəmli Azərbaycan bəstəkarı Fikrət Əmirovun "Qarabağ inciləri" əsəri olub.

Mübahisəli məsələyə aydınlıq gətirmək üçün "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı tanınmış musiqişünas, Fikrət Əmirov

əsərlərinin tədqiqatçısı Səadət Təhmirazqızı ilə əlaqə saxlayıb. Musiqişünas səslənən əsərin görkəmli bəstəkarı olmadığını bildirdi ki, arxivdə belə bir əsər yoxdur.

□ **Xalidə GƏRAY**

Məlum olduğu kimi, dünya şöhrətli alim, qeyri-səlis çoxluqlar nəzəriyyəsinin və qeyri-səlis məntiqin banisi, Kaliforniya Universitetinin professoru Lütfi Zadə Azərbaycan da, I Fəxri Xiyabanda dəfn olunacaq. Amerikada yaşayan və orada dünyasını dəyişən alim Azərbaycanda müsəlman qaydaları ilə dəfn olunmasını vəsiyyəti edib. Lütfi Zadənin cənazəsinin növbəti həftə ölkəmizə gətiriləcəyi gözlənilir. Artıq mərhumun məzarı da I Fəxri Xiyabanda hazırlanıb.

Lütfi Zadənin

məzarı bolşeviklərin

“mühasirəsində...”

Xalq Cümhuriyyətinə qarşı savaşıyan Əli Bayramov və Mirfətəh Musəvinin məzarları köçürülə bilər

riq verdi. Lakin onun məzarının Azərbaycana xəyanət etmiş bolşeviklərin məzarları ilə yanaşı qazılması...

Unutmayaq ki, Lütfi Zadə artıq həyatda olmasa da, dünyanın böyük alimləri Azərbaycana səfər edərkən onun məzarını ziyarət etməyə can atacaqlar. Bu zaman alimin məzar qonşularının kimliyi ilə də marqlanacaq.

Bu məzar daşlarının üzərində yazılan “Müsavat cəlladları”, “Müsavat qatilləri” ifadələri isə müstəqil Azərbaycanın siyasətinə uyğun deyil.

Bu məsələ bir neçə gündür ki, sosial şəbəkələrdə də müzakirə olunur. Lakin görünür, məsul şəxslər bu məsələyə də dövlət rəhbərliyi səviyyəsində müdaxilə olunmasını gözləyirlər. Dahi alimin məzar yeri dəyişdirilməsə belə, bolşevik qəbirləri köçürülə bilər. Belə bir ənənə daha öncə də tətbiq olunub və 26 Bakı komissarlarının qəbirləri şəhərin mərkəzindən köçürülüb.

Ümid edək ki, dahi alimin məzarı ölkəmizə gətirilənə kimi bu problem də həllini tapacaq.

Qeyd edək ki, Azərbaycanlı alim Lütfi Zadə sentyabrın 6-da ABŞ-da vəfat edib.

O, 1921-ci il fevralın 4-də Bakıda, Rəhim Ələsgərzadə və yəhudi əsilli rus uşaq həkimi olan Feyqa Moiseyevna Koremanın ailəsində dünyaya gəlib.

Lütfi Zadənin atası Rəhim Ələsgərzadə İrənin Ərdəbil şəhərində ziyalı ailəsinə dünyaya göz açıb. Birinci dünya müharibəsi illərində Ərdəbildən Bakıya köçüb və burada ticarətlə məşğul olmaq qərarına gəlib.

ÜAK-ın bərpası məsələsi gündəmə qayıdır

Politoloq: “Oktyabr ayında məsələsi daha da aktuallaşacaq”

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin (ÜAK) fəaliyyətinin bərpa olunması istiqamətində məsələlər yenidən gündəmə gətirilir. Belə ki, Azərbaycan Milli Məclisinin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli “Moskva-Bakı oxu - Qafqazın yeni geosiyasətinə doğru” adlı beynəlxalq konfransda çıxışı zamanı bu məsələyə də toxunub.

Ə.Hüseynli ümid etdiyini bildirib ki, Rusiya Ali Məhkəməsi Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin apellyasiya şikayətinə ədalətli baxacaq. Bəs qurumun bərpası mümkündürmü?

Politoloq Mübariz Əhmədov görə, ÜAK-ı əvəzləyən təşkilatın yaradılması məsələsi indi o qədər də aktual deyil. “Prinsipial şəkildə hesab edirəm ki, ilk olaraq ÜAK məsələsi öz həllini tapmalıdır. Çünki Rusiya ilə Azərbaycan arasında gərginlik yaratmaq istəyən böyük bir mexanizm var. Ermənilər hər zaman çalışacaqlar ki, Azərbaycan üçün problem yaratsınlar, o cümlədən onların ən çox problem yarada biləcəkləri sahə də Azərbaycan-Rusiya münasibətləridir. Azərbaycanla Rusiyanın dostluğunu istəməyənlərin bəhanəsini kəsmək üçün ən yaxşı variant, ÜAK-ın fəaliyyətinin bərpa olunmasıdır. Özü də deyim ki, bizim deputatların, ekspertlərin Rusiyada toplantı keçmələri də müsbət haldır. Avropada və digər yerlərdə belə iclaslar keçirməklə yanaşı, Rusiya ərazisində də bunu etməliyik. Bir şeyi də xatırlayaq ki, yayın əvvəlində ÜAK məsələsi aktuallaşan zaman son qərar belə oldu ki, məhkəmə oktyabr ayına qədər təxirə salınsın. Yeni yeni məhkəmə iclası olacaq və orada ÜAK-ın qeydiyyat məsələsinə baxılacaq. Əgər məhkəmə məsələsini gündəmə gətiriblərsə, o deməkdir ki, Rusiya hökumətində müəyyən qüvvələr ÜAK-ın qeydiyyatının ləğv olunması ilə razılaşmırlar. Ona görə də oktyabr ayında bu mövzu daha da aktuallaşacaq. ÜAK qeydiyyatına alındıqdan sonra ola bilər ki, Azərbaycan hökuməti götür-qoy edib, Rusiya ərazisində təşkilatın struktur məsələsinə baxsın və ehtiyac yaranarsa, yeni təşkilat barəsində düşünülün. Ancaq hesab edirəm ki, indiki məqamda prinsipial mövqə ÜAK-ın fəaliyyətinin bərpasına yönəlməlidir”.

Politoloq təşkilatın illərdir fəaliyyəti barəsində də danışıb: “Doğrudur ki, təşkilatın son zamanlar fəaliyyəti elə də hiss olunmur. Bunda bütün günahı Rusiya tərəfinin üzərinə qoymaq istəmirəm. Ancaq burada başqa bir nüans da var ki, ÜAK ləğv olunduqdan sonra bəlkə də bizim könlümüzü almaq və ya lazımı mesajları verməkdən ötrü Rusiya daha başqa bir addım atdı. Belə ki, Rusiya ardınca “Ümumrusiya Özbəklər və Özbəkistanlılar Konqresi”nin də qeydiyyatını ləğv etdi. Yeni Rusiya, Azərbaycanla münasibətlərinin normallaşması üçün o hadisədən sonra daimi mesajlar verib. Ona görə də hesab edirəm ki, biz ÜAK-ın qeydiyyatını bərpa etdikdən sonra düşünməliyik ki, bu təşkilat nə üçün vaxtında zəif işləyib. Günahkarları araşdırıb, fəaliyyəti gücləndirmək üçün konkret işlər görməliyik. Çünki hazırda Rusiyada fəaliyyət göstərmək əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha artıq dəyərə malikdir. İndi hətta Avropa da Rusiyaya meyli edib. Belə olan halda biz tarixi əlaqələrimiz olan Rusiya məkanından nə üçün imtina etməliyik? Bu baxımdan hökmən orada güclü təşkilatımız olmalıdır. Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin inkişaf məsələsinə gəlincə isə bu barədə konkret fikir söyləmək çətinidir. Əgər məsələyə Dağlıq Qarabağ fonunda yanaşarsaq, tam səmimi deyirəm ki, Rusiya ermənipərəst dövlət deyil. Qarabağ məsələsində Rusiyanın özünün maraqları var. Bu yaxınlarda dini liderlərin görüşü də birbaşa olaraq Putinin göstərişi ilə baş tutdu. Rusiya yenə çalışır ki, vətəndaş cəmiyyəti xətti ilə Dağlıq Qarabağ məsələsində tənzimləyici rolunu oynasın. Ancaq bu ayrı məsələdir ki, Rusiyanın ən böyük arzusu Azərbaycanın Suriyaya sülhməramlılar göndərməsidir. Lap mina təmizləyən də olsa, sülhməramlı da olsa ora qoşun göndərməyimizi istəyirlər. Çünki Rusiya Suriyada qələbəni yalnız özünün hərbi kosmik qüvvələri ilə əldə edib. Quru qoşunlarda isə Rusiya vəziyyəti İrana udub. İndi Rusiya çalışır ki, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Ermənistan və Azərbaycandan yerüstü qoşunlar göndərməklə Suriyada özünə bağlı qüvvələri artırsın. Bu isə Azərbaycanın maraqlarına uyğun deyil. Bu məsələni Rusiyanın nə zaman bağlaması isə bilinmir. Ona görə Rusiya münasibətlərdə Azərbaycanın xeyrinə olanların inkişafına, zərərinə olanların isə dayanmasına nail olmalıyıq”.

□ Məğrur MƏRD
Fotolar müəllifindir

□ Əli RAIS

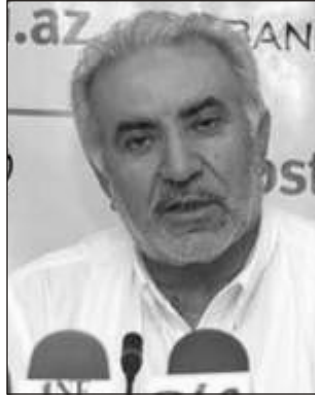
Azərbaycanda sahibkarlıq sahəsində yoxlamaların dayandırılması növbəti müddətə artırıla bilər. "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin yarımillik monitoring və qiymətləndirmə hesabatında qeyd olunur ki, "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" qanunun tətbiqindən sonrakı 20 ay ərzində vergi yoxlamaları istisna olmaqla, sahibkarlıq subyektlərində cəmi 96 yoxlama, o cümlədən 2017-ci ilin ilk 6 ayı ərzində 26 yoxlama keçirilib.

Yoxlamaların dayandırılmasından əvvəlki 20 ay ərzində vergi yoxlamaları istisna olmaqla, sahibkarlıq subyektlərində keçirilmiş yoxlamaların sayı 100 mindən çox olub. Göstərilənləri nəzərə alaraq, ölkədə sahibkarlığın inkişafının stimullaşdırılması məqsədilə sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılmasının növbəti müddətə artırılması üçün qanunvericilik aktlarının layihələri hazırlanıb.

Maraqlıdır, bu müddətin uzadılması məqsədəuyğun hesab edilə bilərmi, yoxsa bu, yekun etibarilə yalnızca istehlakçıların aldadılması və bazarda az keyfiyyətli və ya keyfiyyətsiz məhsulların artması ilə nəticələnəcək?

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov biznes qurumlarının bu vəziyyətdən istifadə etdiyini dedi: "Bu fərman verildəndə məqsəd rüşvətxor məmurların biznes qurumlardan rüşvət almasına son qoyulması idi. Prezident gözləyirdi ki, qiymətlər aşağı düşəcək, camaat bu qərardan yararlanacaq. Lakin ölkə prezidentinin bu gözləntiləri özünü doğrultmadı. Gizli yoxlamalar davam etdi. Biznes qurumları isə bu vəziyyətdən sui-istifadə etdilər. Bazar həddindən artıq təhlükəli mallarla dolmağa başladı. Onu da qeyd edirəm ki, yoxlamaların qadağan olunması ilə bağlı qərar qeyd olunur ki, sağlamlıq üçün zərərli olan məhsulların qarşısını almaq üçün yoxlamalar aparıla bilər. Ancaq təəssüflərsən ki, yoxlayıcı qurumlar özlərinin daha şəffaf və rüşvət almıyan qurum olduqlarını sübut etmək üçün ümumiyyətlə, insan sağlamlığı üçün təhlükəli olan mallar barədə onlara verilən məlumatlar heç bir nəticə vermədi. Mənim stolumun üzərində bir neçə mal var, o cümlədən vaxtı keçmiş kinder şokoladları var ki, bunlar təhlükəli mal hesab olunur. Dövlət orqanlarına bu barədə məlumat göndərsək də, heç bir addım atılmadı. Qanun o yoxla-

Sahibkarların yoxlanılmasına qoyulan 2 illik moratorium özünü doğrultdu mu?

Eyyub Hüseynov: "Azad İstehlakçılar Birliyi bu anormal haldan çox narahatdır"

Fazil Talıblı: "Laboratoriyalarımız və bütün imkanlarımız ictimaiyyətin üzünə açıqdır"

Rəşad Həsənov: "Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı son 10 ildə çox zəif tempdə davam edib"

malı qadağan etmirdi. Bu isə anormal haldır. Düşünürəm ki, qadağaların vaxtı uzadıla bilər. Bir şərtlə ki, təhlükəli mallar üçün yoxlamalar keçirilə bilər. Azad İstehlakçılar Birliyi bu anormal haldan çox narahatdır. Düşünürük ki, bu əhəmiyyətli qərar uzadıla bilər, bir şərtlə ki, biznes qurumları heç kimə bir qəpik rüşvət verməsinlər, qeyri-qanuni yoxlamaların qarşısı tam alınсын və qiymətlər aşağı düşsün. Bu zaman biz bu fərmanın müsbət nəticələrini görə bilərik".

Standartlaşma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Fazil Talıblı bütün hallarda təşəbbüsləri dəstəklədiklərini dedi: "Standartlaşma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır və Azərbaycan Respublikasında olan qanunvericiliyin tələblərini icra etməklə məşğuldur. Ona görə də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən uzadılma ilə bağlı yeni bir qanun qəbul ediləcəksə, bu, komitə tərəfindən icra ediləcək. Biz bu qanunlara şərh vermək səlahiyyətində deyilik. Hesab edirik ki, Azərbaycanda sahibkarlıq fəaliyyətində yoxlamaların dayandırılması təşəbbüsünün arxasında sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı məqsədlər və bu fəaliyyətin genişləndirilməsi, stimullaşdırılması, bürokratik əngəllərin aradan qaldırılması və s. kimi nəci b addımlar durur. Biz bütün hallarda bu təşəbbüsləri dəstəkləyirik. Lakin bu qanunlardan sui-istifadə edən sahibkarları kəskin şəkildə qınayırıq. Bu qanunvericilik qüvvədə olduğu iki il

ərzində vaxtaşırı istehlakçıların hüquqlarının pozulması ilə bağlı bizim "qaynar xətt"ə müraciətlər daxil olurdu. Bütün hallarda biz qanunvericilik nəyi tələb edirdisə, o addımları da atdıq. Sahibkarlar maarifləndirildi, onlarla iş aparıldı, xəbərdarlıq məktubları göndərildi. Yoxlamalar dayandırılmış olsa belə biz məhsulların keyfiyyətini satırdan nümunələr götürərək laboratoriyaya təqdim edirdik. Çünki ölkədə satılan məhsulların keyfiyyətini başlı başına buraxmaq düzgün deyil. Biz bu üsulla, yeni sahibkarların xəbəri olmadan məhsulların keyfiyyətini laboratoriyadan araşdırdıq. Çox müsbət haldır ki, keyfiyyət tələbləri ilə bağlı standartların pozulması faktları çox cüzi müəyyən olunmuşdu və biz bu barədə sahibkarlara xəbər vermmişdik".

F. Talıblı bildirdi ki, Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi davam edəcəksə, heç bir sahibkarın bundan sui-istifadə etməyəcəyinə inanırıq: "Prezident bu barədə hər zaman deyir ki, ictimai nəzarət güclü olmalıdır. Biz də ictimaiyyəti və mətbuatı bu məsələdə aktiv olmağa dəvət edirik. Əgər hansısa yerdə xoşagəlməzlik aşkar olunarsa, məhsulun keyfiyyətində, standart tələblərinin pozulmasında nələrsə aşkar edilərsə, bizim laboratoriyalarımız və bütün imkanlarımız ictimaiyyətin üzünə açıqdır".

Qeyd edək ki, bu qanun həm də sahibkarlığın inkişafına yönələn bir qanun idi. Maraqlıdır, qanunun qüvvədə olduğu iki ilə yaxın müddət sahibkarlığın inkişafına təkan verə bildimi? **İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov** bu

müasir standartlara uyğun şəkildə istehsal etsin. Bu hal bizim istehsal, istehlak bazarında nöqsanları aradan qaldıra bilər, nəinki qurumların nəzarəti dövründə".

R. Həsənov bazarın bu nöqsanları aradan qaldırmaq gücündə olduğunu dedi: "Əgər dövlət qurumları tərəfindən bazarın sərbəst fəaliyyətinə şərait yaradılsa bütün nöqsanlar aradan qaldırıla bilər. Dövlət qurumlarının vəzifəsi rəqabət mühitini təşkil etmək və formalaşdırmaqdır. Bu baxımdan da mən çox istərdim ki, bu qərarın müd-

dəti yenidən uzadılsın. Çünki faktiki olaraq bu qurumların proseslərə nəzarəti effektiv deyil. Bu qurumlar zaman çərçivəsində təkmilləşdirilsin, onların idarə edilməsi, strukturu, eyni zamanda kadrlarının davranış qaydalarına qədər təkmilləşdirilsin, müasir ictimai tələblərə uyğunlaşdırılsın. Bundan sonra mərhələli şəkildə qurumların prosesdə iştirakı təmin olunsun. Bu qurumların hazırda hər birinin subyektiv maraqları var. Hazırkı vəziyyətdə müddət uzadılmalıdır".

□ **Günel MANAFLI**

Çimərlik mövsümünün qorxunc statistikasına - 42 ölü!

Dünəndən çimərlik mövsümü başa çatıb. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, çimərlik mövsümü başlayandan (15 iyundan) bu günə qədər 42 nəfər suda boğularaq ölüb. 92 gün ərzində 204 nəfər suda boğulmaqdan xilas edilib.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti 15 iyundan bu günə qədər Sumqayıtda 13, Mingəçevirdə 11, Xaçmazda 4, Lənkəranda 3, Neftçalada 1, Şirvanda 7, Yevlaxda 2, Abşeronda 5 və Bakıda 148 batmaq təhlükəsi olan şəxsi xilas edib. Həmcinin 10 iyul 2017-ci il tarixində günün müxtəlif saatlarında dənizdə çimərəkən batma təhlükəsi ilə üzləşmiş 10 nəfər dalgıç-xilasediciləri tərəfindən xilas olunub. Cəlilabadda 1, Yevlaxda 2, Şirvanda 1, Neftçalada 2, Gədəbəyde 1, Sumqayıtda 3, Xaçmazda 2, Qusarda 1, Bərdədə 1, Abşeronda 4, Sabirabadda 1, Hacıqabulda 2, Bakıda 11, İmişlidə 2, Mingəçevirdə 1, Xızıda 1, Ağstafada 3, Qubada 1, Qazaxda 1, Saatlıda 1 nəfərin meyiti sudan çıxarılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verib.

Qeyd edək ki, 15 iyundan başlayaraq ölkəmizdə çimərlik mövsümü açıq elan edilib. Çimərliklər iyunun 15-dən sentyabrın 15-dək vətəndaşların istifadəsində olub.

Elan

Hüseynov Faiq Aydın oğlunun adına Bakı şəhəri Xətai rayonu İlqar Həbibov küçəsi 52, mənzil 6 ünvanı verilmiş kupça itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin maliyyə və mühasibat fakültəsinin 660-cı qrupun tələbəsi Hüseynli Ləman Elçin qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gözəlova Qumral Aydın qızına məxsus attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Redaksiyamıza gələn şikayətlərə əsasən bir sıra valideynlər övladlarını məktəbə qoymaq üçün elektron qeydiyyatdan keçsələr də, bir sıra çətinliklər yaşadıklarını bildiriblər. Belə ki, bir neçə məktəbdə direktorlar valideynlərə məktəbdə yer olmadığını və şagird sıxlığı yaşandığını bildiriblər.

Bu tendensiya yalnız məktəblərə aid deyil. Uşaq bağçalarında da vəziyyət demək olar ki, eynidir. Övladını bağçaya qoymaq istəyən valideynlər bağça tərəfindən "gərək bir il əvvəldən yazılardınız, yerimiz yoxdur" cavabları ilə üzləşirlər. Təbii ki, əgər siz tapşırılmınsızsa və ya direktora əlavə pul vermişsinizsə, bu qərar dəyişə bilər. Əlbəttə ki, bunu bütün bağça və məktəblərə şamil etmək olmaz. Bu cür problemlərlə üzləşən valideynlər, xüsusən də çalışan valideynlər məcburiyyət qarşısında qalıb uşaqlarının pullu bağçalara qoyurlar. Buna imkanı çatmayanların isə uşaqlarını bağçaya gedə bilmir.

Maraqlıdır, niyə ölkəmizdə illərdir ki, uşağı bağçaya və məktəbə qoymaq müşkülə çevrilir? Bağça və məktəblər uşaqların sayı nəzərə alınaraq olmalı deyilmi?

Təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirdi ki, heç kim valideynlərdən əlavə və əsassız vəsait tələb edə bilməz: "İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, Bakıda 2017/2018-ci dərs ili üçün birinci sifə şagird qəbulunun elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilməsinə martın 15-dən başlanılmışdı. Təqdim olunmuş elektron xidmətlər vasitəsi ilə 15 martaqdan başlayan və 15 sentyabrədək davam edən qeydiyyat prosesində valideynlər və ya qanuni nümayəndələr məktəbi, təlim dilini və müəllimi seçiblər. Xatırladım ki, bu il birinci sifə 2017-ci il 15 sentyabrədək 6 yaşlı tamamilə normal inkişaf etmiş və dövlət ümumi təhsil müəssisələrində ödənişsiz məktəbhazırlıq qrupunu bitirmiş uşaqlar qəbul edilir.

Azərbaycanda bağça müşkülü

Kamran Əsədov: "Dövlət bağçalarında həm qidalanma, həm də tədris bərabər vəziyyətdədir..."

Təhsil Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada xüsusi istedadlı uşaqların vaxtından əvvəl birinci sifə qəbulu üzrə müsabiqədən uğurla keçmiş və 16.09.2011-ci il tarixindən 31.12.2011-ci il tarixinədək olan dövrdə doğulmuş uşaqlar da birinci sifə sənəd verə bilərlər. Bu dövrdə doğulan uşaqlar əgər ödənişsiz məktəbhazırlıq qrupunu bitiribsə, məktəblərə qəbulu müsabiqədən kənar olub. Məktəbhazırlıq təhsil və birinci sifə qəbul zamanı direktorların əsaslı tələblərini aradan qaldırmaq,

vətəndaş məmur münasibətlərini tənzimləyən elektron xidmətlərin təşkilinə baxmayaraq bəzi məktəb rəhbərliyi hələdə özbaşına olaraq valideynlərdən pul yığır. Bunun bir adı var, təhsilə təhsilin inkişafına düşmənlərdir. Əgər valideynlər övladlarını rəsmi qeydiyyatdan keçiriblər və onların elektron müraciəti təsdiq olunubsa, deməli onların məktəbdə yerləri var. Heç kim onlardan əlavə və əsassız vəsait tələb edə bilməz. Təsdiq olunmuş ərizə sahiblərinə heç kim dəyə bilməz ki, yer yoxdur, sıxlıq var. Bu kimi hal-

lar onu göstərir ki, hələ də vəzifəsinin öhdəsindən gələ bilməyən və tutduğu vəzifəyə layiq olmayan şəxslər məktəblərimizə rəhbərlik edir. Bütün valideynlərə müraciət edirəm ki, onlardan heç kim nəse tələb edə bilməz. Onların mobil telefonlarına ərizələrinin təsdiq və övladlarının qəbul edilməsi ilə bağlı SMS gəlibsə, bu, hüquqi sənəddir, deməli onların yeri məktəbdə hazırdır".

Bağçalara gəlincə, ekspert mövcud bağçaların uşaqların sayından xeyli geri qaldığını dedi: "Sovet dövründə az qala bütün uşaqlar bağçaya qəbul olunurdular. Lakin indi bu məsələdə problem yaranıb. Hazırda bağçalar uşaqların sayından xeyli geri qalır. Düzdür, Dövlət Proqramları çərçivəsində son illərdə bir sıra yeni uşaq bağçaları tikilib, köhnələr təmir olunur. Amma hələ ki bu təbiiyə ocaqları tələbatı qarşılaya bilmir. Öncəliklə qeyd etməliyəm ki, məktəbhazırlıq təhsil-təbiiyə uşaqların gələcəyi üçün əla bir başlanğıcdır. Hazırda Azərbaycanda 107 min 954 uşağın təhsil aldığı 1635 məktəbhazırlıq təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Tə-

əssüf ki, bağçaların Təhsil Nazirliyinə tabe olmaması bu müəssisələrdə həm kadr potensialının, həm də tədris vasitələrinin bərabər vəziyyətdə olması ilə nəticələnib. Bağçalarda övladlarını qeydiyyatdan keçirmək istəyən valideynlərə məlumat verilir ki, yer yoxdur, amma siz müdir ilə görüşəndən

sonra mümkün olacaq. Bu yaxşı hal deyil. Onsuz da dövlət bağçalarında həm qidalanma, həm də tədris bərabər vəziyyətdədir. Ona görə də, bağçalara da qeydiyyat elektron xidmətlər vasitəsi ilə həyata keçirilsə, bu problemin həlli mümkündür".

□ Günel MANAFLI

Gəlin birlikdə böyüyək

"Nar" yeni "HD-Voice" yüksək keyfiyyətli səs ötürmə texnologiyasını təqdim etdi

"Nar" şəbəkə keyfiyyətinin davamlı təkmilləşdirilməsi strategiyası çərçivəsində mobil telefon vasitəsilə ünsiyyətdə olarkən səs keyfiyyətinin nəzərəcarpacaq dərəcədə artımını təmin edən "HD-Voice" (High Definition Voice) xidmətini təqdim etdi. Bu texnologiya səsini maksimal dərəcədə təmiz ötürülməsini təmin edir və mobil telefonla danışan şəxsə üzvə ünsiyyət təəssüratı yaradır.

Səs təmri və intonasiyanın keyfiyyətlə ötürülməsini təmin edən bu texnologiya sayəsində "Nar" istifadəçiləri mobil telefonla danışarkən daha rahat ünsiyyət qura biləcəklər. Səs tezlikləri diapazonunun genişləndirilməsini təmin edən yeni texnologiya həm də kənar səslərin təsirini minimuma endirir, nəqliyyat vasitəsində hərəkət edərkən zəng xidmətinin daha da aydın və qüsuruz olmasını təmin edir. "HD-Voice" sayəsində "Nar" abunəçiləri üçün uzun telefon danışmaları və ya yüksək səslili rabitə (handsfree) artıq əvvəlki kimi yorucu olmayacaq.

Mobil rabitə cihazı "HD-Voice" və 3G-ni dəstəkləyən istənilən "Nar" abunəçisi xidmətdən yararlanı bilər. Texnologiyanın tətbiqi üçün heç bir əlavə ödəniş nəzərdə tutulmur və bu xidmət mobil rabitə cihazlarının sərf etdiyi enerjiyə təsir etmir.

Bu gün təqribən 2 milyondan artıq abunəçisi olan, geniş şəbəkəsi və sərfəli qiymətləri ilə istifadəçilərə yüksək keyfiyyətli xidmət göstərən "Nar"-ın şəbəkəsi 6000-dən artıq baza stansiyasından ibarət olmaqla ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir. Abunəçilər rabitə xidmətləri provayderi olan "Nar"-ın tariflərindən istifadə etməklə bütün istiqamətlərdə sərfəli qiymətlərdən faydalanırlar.

"Azerfon" şirkəti 21 mart 2007-ci ildə "Nar Mobile" ticarət nişanı ilə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib.

hakim iddiasını təmin etdi. İddiaya görə, həmin ərazidə olan torpaqlar təmizlənməli, tikilən köşklər sökülməlidir. Əsas gətiriblər ki, həmin ərazini özəlləşdirməmişik. Halbuki həm bələdiyyədən, həm də icra hakimiyyətindən bizim qanuni sənədlərimiz var".

A.Əsgərova çox çıxılmaz vəziyyətdə qaldığını bildirib və buna görə aidiyyəti orqanlara müraciət edib: "Aidiyyəti orqanlardan xahiş edirik, bizim hüquqlarımızın bərpası üçün köməklik göstərsinlər".

Məsələ ilə bağlı qarşı tərəfin də mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ Xalidə GƏRAY

Qaçqın məhkəmələrdən şikayətçidir

Əsgərova Asya Qasım qızı redaksiyamıza gələrək şikayətlənib. O, qarşılaşdığı haqsızlıqla bağlı bildirib:

"1988-ci ildə Ermənistan-dan qaçqın düşmüşük. Bacım isə 1992-ci ildən Xocalı məcburi köçkünüdür. Biz Bakıya gələndə Dərnəgül qəsəbəsi, 2096-cı məhəllədə yerləşən ərazidə məskunlaşdıq. Məskunlaşdığımız ərazi əvvəllər böyük zibillik idi. Biz yavaş-yavaş həmin əraziləri təmizləməyə və burada olan köşklərdə ticarətlə məşğul olmağa başladığımız. Bütün bunları dövlətdən bizə heç bir dəstək almadan öz halal zəhmətimizlə düzəlttik. 2000-ci ildə həmin əra-

zının rəsmən bizə aid olması və orada ticarət ilə məşğul olmağımızı təsdiqləmək üçün bələdiyyəyə müraciət etdik. Bələdiyyə də müraciətimizi qəbul etdi. Biz işləyib həm də torpağın rüsumunu, vergiləri ödəyirdik.

2016-cı ildə isə qonşu ərazini hansısa şəxslər alıb, disko-bar işlədirdilər. Lakin sonradan həmin ərazi onların əlinə alındı. Gözləmədiyimiz halda həmin şəxslər, o cümlədən Novruzov İntizam Nəriman oğlu bizi Binəqədi Rayon Məhkəməsinə verərək, yaşadığımız ərazini ələ keçirməyə cəhd göstərdilər. Məhkəmədə də onu əsas gətirirdilər ki, guya bizim yaşa-

dığımız ərazi onlara aiddir, biz qanunsuz olaraq həmin ərazidə məskunlaşmışıq. Lakin məhkəmə sənədlərimizə baxaraq hər şeyin qaydasında olduğunu görüb, iddiasını rədd etdi".

Asya Əsgərova bundan sonra məhkəmələrdən şikayət edib: "İddiaçı İntizam Novruzov yenidən Sabunçu Rayon İqtisad Məhkəməsinə müraciət etdi. Həmin məhkəmə də qarşı tərəfin iddiasını rədd etdi. Sonda isə işi Nərimanov Rayon Məhkəməsinə verdilər. İşə baxan hakim Ramil Quliyev iddiasını saxladı. Bir neçə gündən sonra bir daha Nərimanov Rayon Məhkəməsinə müraciət ediblər. Bu zaman

MUSAVAT

Son səhifə

N 191 (6805) 16 sentyabr 2017

Əgər kişi aqressivdirsə, çox xəstələnəcək

Alimlər iddia edirlər ki, əsəbi, yorğun və aqressiv kişilər ürək-damar xəstəliklərinə daha çox tutula bilərlər. Güclü emosional-psixi gərginlik müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına səbəb ola bilər.

10 il ətraf mühitə nifrət və depressiya kişilərdə immun sistemə ziyan vurur ki, bu da onlarda ürək xəstəliklərinə səbəb olur. Dyuk adına ABŞ Universitetinin alimləri aşkarlayıblar ki, mənfi emosiyalar ikinci qrup şəkər xəstəliyinin yaranmasına səbəb ola bilər. Hirsli, əsəbi və aqressiv kişilərdə C3 zülalının miqdarı artır ki, bu da xroniki immun sisteminin zəifliyinə gətirib çıxarda bilər.

Tibb işçiləri Vyetnam müharibəsində iştirak etmiş 313 veteranın 10 illik sağlamlığını müşahidə ediblər. Qan nümunələrinə baxılmış, psixoloji testlər aparılıb, C3 və C4 zülallarının miqdarı müşahidə olunmuşdur. Daha çox nifrət və depressiya hissləri keçirən kişilərdə C3 zülalı 7,1% artmış. Bu artım öz növbəsində bu kişilərdə ürək sağlamlığına mənfi təsir göstərmişdir.

Dünyanın ən yaşlı pişiyi öldü

Britaniyanın Nyukasl-apon-Tayn şəhərində 32 yaşlı pişik ölüb. Natmeq ləqəbli pişik dünyanın ən yaşlı pişiyi sayılır. Bu barədə "Daily Mail" qəzetində yazılıb. Pişiyin sahibləri fikir veriblər ki, o, çox çətinliklə nəfəs alır. Natmeqi veterinar klinikasına aparsalar da, həkimlər ona yardım göstərə bilməyiblər. Ölümün səbəbi ürək çatışmazlığı olub. 1990-cı ildə Liz və İen Finley öz həyətlərinin bağçasında sahibsiz bir pişik aşkarlayıblar. Mütəxəssislərin ilkin rəyinə görə, heyvanın cəmi 5 yaşı olub. Onlar həmin gündən etibarən pişiklə yaşayıblar.

2016-cı ilin may ayında Amerikanın Teksas ştatında 30 yaşlı Skuter ləqəbli siam pişiyi dünyasını dəyişib. Həmin vaxt o, dünyanın ən yaşlı pişiyi "Ginnesin rekordlar kitabı"nda öz növünün ən yaşlı pişiyi sayılırdı. Ondan 5 ay sonra Velvet ləqəbli pişik tapıldı və o, vaxt o, dünyanın ən yaşlı pişiyi "Ginnesin rekordlar kitabı"nda öz növünün ən yaşlı pişiyi sayılırdı.

Çaxır artıq çəkiddən qoruyur?

Amerika alimləri belə bir qənaətə gəliblər ki, çaxır qadınları artıq çəkiddən qoruyur. Sən demə, çaxırda çox sayda kalori olmasına baxmayaraq, ondan ağılla içmək qadın fiqurasını gözəlləşdirir. Alimlər son 13 il ərzində çaxırın qadın metabolizminə təsirini öyrənməyə çalışıblar.

Araşdırmalarda 19 220 Alimlər hesab edir ki, alko-amerikalı qadın iştirak qolun tərkibində olan kalori edib. Çaxırdan ağılla istifadə edən qadınların çəkisi kalorilərdən fərqli olaraq mineral su və hətta suya çəkiyə az təsir edir. Lakin üstünlük verənlərdən fərqli olaraq gec artır.

ehtimal var: müntəzəm olaraq alkoqoldan istifadə edən insanın qara ciyəri maddələr mübadiləsi üçün əlavə fəallıq göstərir, artıq enerjini yağa yox, istiliyə çevirir.

13 il davam etmiş eksperiment gedişində araşdırmalarda iştirak etmiş qadınların 38 faizi içkiyə olan münasibətləri barədə danışılmalı və öz çəkirlərini qeyd ediblər. Eksperiment gedişində məlum olub ki, alkoqoldan qaçan qadınların çoxunun çəkisi artıb. Qadın fiqurasına daha yaxşı təsir edən isə qırımızı çaxır olub. Pive və daha sərt içkilər isə çəkinin maksimum artmasına gətirib çıxarıb.

Lakin alimlər hesab edir ki, çaxırdan istifadə edərək ölçünü gözləmək lazımdır. İfrat dərəcədə aludəçilik təkçə çəkiyə deyil, həm də sağlamlığa ziyandır.

QOÇ - Günün birinci yarısında nəzərdə tutduğunuz perspektivlərin müəyyən hissəsini həll edə biləcəksiniz. Nahardan sonra isə yalnız neytral mövqə tutmalı, riskdən uzaq olmalısınız.

BUĞA - Təxminən saat 14-ə qədər ümumi əhvalınız süst olduğundan bütün ciddi işlərinizi təxirə salın. Sonrakı müddətdə isə maliyyə uğurlarınız gözlənilir. Uzaq yola çıxmayın.

ƏKİZLƏR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə işgüzarlığınız kifayət qədər artacaq. Bu səbəbdən də şəxsi büdcənizi qorunmalı, fəaliyyət istiqamətlərini dəqiqləşdirməlisiniz. Yeni təkliflərə razı olmayın.

XƏRÇƏNG - Kifayət qədər mübahisəli gündür. İfadə etdiyiniz hər bir sözə ciddi yanaşın. Əks təqdirdə münasibətli situasiyalara cəlb olunacaqsınız. Falçı və cadugərlərdən uzaq olun.

ŞİR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə savab işlərinizin sayını artırmağa çalışın. Bu, sonrakı proseslərin həllində sizə kömək edəcək. Mövcud problemlərə görə narahat olmayın.

QIZ - Qarşılıqlı münasibətlərdə, eləcə də işgüzar sövdələşmələrdə ulduzlar sizə dəstək verəcək. Böyük uğurlarınızın ilkin qiğılıcımları məhz bu təqvimdən etibarən start götürəcək.

TƏRƏZİ - Maraqlı görüşlər yolunuzu gözləyir. Bu kimi sövdələşmə və müzakirələrdə iştirakınız yaxın gələcəyin planlarını həyata keçirməyə kömək edəcək. Şübhəli adamlardan uzaq olun.

ƏQRƏB - Əksər məsələlərdə gün sizin xeyrinizə işləyəcək. Şəxsi işlərinizdə müsbət rol oynaya biləcək insanlarla da rastlaşacaqsınız. Unutmayın ki, uğurlarınıza gedən yolun astanasındasınız.

OXATAN - Sevgi məsələlərinə mülayim yanaşın. Bu, həm mövcud olan əsəbiyyətinizi azaldar, həm də işlərinizin yaxşılaşmasına təkan verə bilər. Qohumluq münasibətlərinə xüsusi fikir verin.

OĞLAQ - Hər mənada uğurlu təqvimdir. Öz gücünüza etibar edin. Çünki Göy qübbəsi sizə əl bir enerji verəcək ki, bütün maneələri dəf edə biləcəksiniz. Axşamsa sürprizlər gözlənilir.

SUTÖKƏN - Passiv gündür. Hansısa qeyri-adi hadisəni gözləməyə dəyməz. Yaxşı olar ki, üzərinizə düşən adi işlərin həlli ilə məşğul olasınız. Məxfi görüşləri və səfərləri təxirə salın.

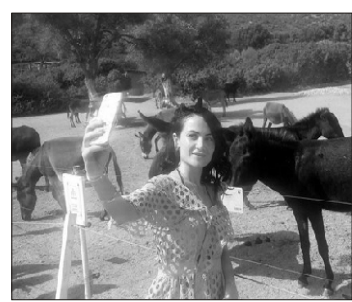

BALIQLAR - Astroloji göstəricilər səhətinizdə problemlərin mümkünlüyü ndən xəbər verir. Bu amilə məsuliyyətli yanaşsanız, ciddi çətinlikləriniz olmayacaq. Axşam dostlarla gəzintiye çıxmağa dəyər.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Çeşmədə "eşşək" turizmi

İzmirin Çeşmə bölgəsi yaxınlığında yerləşən Karaada Adasında yaşayan eşşəklər yerli və xarici turistlərin diqqətini cəlb edir. Qayıq turları ilə adaya gələn eşşəklərin şəkli və videosunu çəkir, selfie çəkdirir, sosial mediadan bunları paylaşırlar. İzmirin Konak bölgəsində maşın girməyən dar küçələrdə zibil daşıyarkən "təqaüd" göndirilən eşşəklər daha sonra bu bölgədəki Karaada Adasına göndərilir.

O illərdə burada içməli suyu olmayan eşşəklər ancaq adaya baş çəkənlərin verdikləri yeməklərlə qidalana bilirdi. Eşşəklərdən bəzilərinin pis niyyətli insanlar tərəfindən əti kəsilməsi də həmin vaxt gündəmi məşğul edib. İndi isə onlar "selfie pəhrəmanlarıdır" və insanlar bu adaya məhz eşşəklərlə şəkil çəkmək üçün baş çəkirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.